

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЕКСПЕРТИЗА ТА АНАЛІЗ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ”
(для спеціалістів, магістрів)**

МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри обліку та аудиту *М. І. Ковалем*

Затверджено на засіданні кафедри обліку та аудиту
(протокол № 3 від 15.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Коваль М. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Експертиза та аналіз державного бюджету” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 82 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи студентів, тести для підсумкового контролю знань, короткий словник термінів, що використовуються в програмному матеріалі, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу. Вона формує вміння раціонально навчатися, сприяє активному засвоєнню фахових знань. Це — основний спосіб опанування навчальним матеріалом у позааудиторний час. При введенні кредитно-модульної технології навчання суттєво підвищується значення та статус самостійної роботи, а також скорочується обсяг аудиторної роботи.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти оволодінню теорією та методологією, а також формуванню практичних навичок з організації і проведення аналізу державного бюджету, державного фінансового контролю, аудиту, бухгалтерської експертизи, а також теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення експертизи проекту державного бюджету з метою контролю за ефективністю та обґрунтованістю формування дохідної частини і цільовим використанням грошових коштів для правильного прийняття управлінських рішень при формуванні та виконанні державного бюджету.

Важливим наслідком уміло організованої студентом самостійної роботи є формування особистісних фахових рис, сутність яких полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність у процесі раціонального засвоєння навчального матеріалу.

У запропонованих методичних рекомендаціях розглядаються різні форми самостійної роботи студентів, порядок її організації та форми контролю.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЕКСПЕРТИЗА ТА АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	<p>Змістовий модуль I. Організаційні моменти проведення експертизи та аналізу державного бюджету</p> <p>1 Сутність, призначення та правове забезпечення державного бюджету</p> <p>2 Бюджетні правопорушення та економічні злочини. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства і використанням бюджетних коштів</p> <p>3 Загальні теоретико-методологічні засади аналізу та експертизи державного бюджету</p> <p>4 Сутність, особливості та правове забезпечення формування дохідної частини державного бюджету</p>
	<p>Змістовий модуль II. Аналіз та інформаційне забезпечення державного бюджету</p> <p>5 Аналіз та експертиза доходів державного бюджету</p> <p>6 Сутність і правові основи видатків державного бюджету</p> <p>7 Аналіз та експертиза видатків і використання видаткової частини державного бюджету</p> <p>8 Місце Рахункової палати у проведенні експертизи та аналізу державного бюджету</p> <p>9 Інформаційне забезпечення проведення аналізу та експертизи державного бюджету</p>
Разом годин:	54

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Організаційні моменти проведення експертизи та аналізу державного бюджету

Тема 1. Сутність, призначення та правове забезпечення державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Що таке бюджет? Що таке дефіцит і профіцит бюджету?
2. Дайте визначення Державного бюджету України як економічної категорії.
3. Які основні функції виконує Державний бюджет України?
4. Яким органам надано право затверджувати бюджет держави, бюджети адміністративно-територіальних одиниць України?
5. Дати визначення поняття “бюджетна система України”, назвати її складові.
6. Основні принципи побудови бюджетної системи України.
7. Основні фактори, що впливають на формування доходів Державного бюджету України.
8. Джерела бюджетного права.
9. Роль Бюджетного кодексу України (далі БКУ) у формуванні бюджетного права та створенні бюджетної системи держави, його структура.
10. Поняття бюджетного процесу та його стадії.
11. Сутність програмно-цільового методу у бюджетному процесі.
12. Поняття “бюджетної класифікації” та її складові.
13. Чому міжбюджетні відносини завжди мають державно-владний характер?
14. Що таке дотація і субвенція, в чому полягає різниця між ними?
15. Яким актом в Україні визначаються Основні напрями бюджетної політики на черговий бюджетний період?
16. Основні напрями розвитку бюджетної системи.

Навчальні завдання

Завдання 1. Нормативно-правове забезпечення Державного бюджету України.

Упорядкувати перелік нормативно-правових актів, що формують бюджетне право України.

Розмістити в порядку їх юридичної значущості (від вищої до нижчої) у вигляді таблиці.

№ пор.	Назва нормативно-правового акта	Які суспільні відносини він регулює (сфера застосування)
1	2	3

Завдання 2. Структура Бюджетного кодексу України.

Перелічити елементи структурної побудови Бюджетного кодексу України у вигляді таблиці (загальна і особлива частина, шість розділів, 18 глав).

№ пор.	Назва структурного елемента БКУ (частини, розділу, глави)	Коротка змістовна характеристика структурного елемента БКУ
1	2	3
I	Загальна частина Кодексу
II	Особлива частина Кодексу	...

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань до теми.

Література [1; 2; 40–43; 48]

Тема 2. Бюджетні правопорушення та економічні злочини. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства і використанням бюджетних коштів

Питання для самоконтролю

1. Поняття бюджетного правопорушення.
2. Поняття злочину та його ознаки.
3. Які злочини належать до економічних?
4. У чому полягає відмінність між злочином і правопорушенням у бюджетній сфері?
5. Якими правовими актами регулюються питання дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності посадових осіб за скоєння злочинів чи правопорушень у бюджетній сфері?
6. Які види економічного (фінансового) контролю існують у системі органів контролю фінансово-господарської діяльності в Україні?
7. Що є предметною сферою державного фінансового контролю в Україні?
8. Які органи в державі здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства?
9. Які основні завдання має вирішити Стратегія розвитку системи державного фінансового контролю, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2003 р. № 1156?
10. Пруденційний нагляд, його зміст.
11. Якими органами здійснюється внутрішньогосподарський фінансовий контроль на підприємствах, в організаціях та установах?
12. Ким і за яких обставин здійснюється аудиторський контроль?
13. Обов'язковий та ініціативний аудит, внутрішній аудит.
14. Структура органів Державної контрольно-ревізійної служби в Україні.
15. Основні функції органів Державної контрольно-ревізійної служби в Україні.
16. Стандарти державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна.
17. Повноваження органів Державної контрольно-ревізійної служби в Україні з контролю за дотриманням бюджетного законодавства.
18. Які підприємства, організації та установи є підконтрольними органам Державної контрольно-ревізійної служби в Україні?

19. Яка відповідальність настає за бюджетні правопорушення?
 20. Які заходи можуть вживатися до бюджетних правопорушників і ким?

Навчальні завдання

Завдання 1. Дати характеристику (визначення) бюджетному правопорушенню, адміністративному правопорушенню, злочину, економічному злочину відповідно до законів України та порівняти їх.

№ пор.	Найменування правопорушення	Визначення правопорушення відповідно до закону
1	2	3
1	Бюджетне правопорушення (відповідно до ст. 116 Бюджетного кодексу України)	
2	Адміністративне правопорушення (відповідно до ст. 9 Кодексу України про адміністративні порушення)	
3	Злочини (відповідно до ст. 11 Кримінального кодексу України), в тому числі економічні злочини, тобто злочини, що посягають на валютно-фінансову систему країни, її бюджетну сферу	

Завдання 2. Ознаки злочину (основні і додаткові). Дати їх змістовну характеристику і викласти у вигляді таблиці.

№ пор.	Ознаки злочину	Змістовна характеристика ознак злочину
1	2	3
I.	Основні ознаки:	...
а)	суспільна небезпечність	
б)	протиправність	
в)	винність	
г)	караність	
II.	Додаткові ознаки:	
а)	вчинене або реальне діяння (дія або бездіяльність)	
б)	суб'єкт злочину	

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [2; 3; 26; 30–45; 47; 52; 55; 71]

Тема 3. Загальні теоретико-методологічні засади аналізу та експертизи державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Предмет і об'єкт, метод і методика економічного аналізу, його елементи.
2. Види аналізу бюджету.
3. Основні етапи здійснення комплексного аналізу бюджету.
4. Основні джерела інформації, що використовуються під час економічного аналізу державного бюджету.
5. Поняття експертизи бюджету, її види.
6. Визначення поняття “судової експертизи” як процесуальної дії.
7. Які експертизи належать до класу судово-економічних?
8. Предмет, метод і завдання судово-бухгалтерської експертизи.
9. Структура висновку судово-бухгалтерської експертизи.
10. Що є спільного та відмінного у проведенні ревізій та судово-бухгалтерських експертиз?
11. В яких випадках обов'язково здійснюється інвентаризація нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів підприємства, організації, установи?
12. Організація роботи інвентаризаційної комісії.
13. Якими нормативно-правовими документами регламентуються питання призначення, організації проведення судово-бухгалтерських експертиз та оформлення їх результатів.
14. Вимоги чинного законодавства до судових експертів.
15. Права, обов'язки і відповідальність судового експерта.
16. Якою державною установою ведеться Реєстр атестованих судових експертів державних і підприємницьких структур та громадян?

17. Професійні заборони для експерта.
18. У яких випадках і ким призначаються судово-бухгалтерські експертизи у справах про адміністративні правопорушення та при здійсненні виконавчих дій?

Навчальні завдання

Завдання 1. Сформулювати основні принципи аналітичного методу економічного аналізу бюджету, дати змістовну характеристику наступного (ретроспективного), оперативного та попереднього аналізу в реферативному вигляді.

Завдання 2. Дати змістовну характеристику основних елементів фінансового контролю бюджетних відносин:

- контрольних перевірок;
- аудиту;
- ревізій;
- судово-бухгалтерських експертиз.

Назвати їх особливості, спільні ознаки та істотні відмінності.

Завдання 3. Структура висновку судово-бухгалтерської експертизи та вимоги до нього.

Сформулювати вимоги до висновку судово-бухгалтерської експертизи як особливого процесуального документа.

Розкрити детально його структуру та назвати складові вступної, досліджувальної та заключної частин висновку в реферативному вигляді.

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів шляхом усного опитування.
5. Заслуховування підготовлених рефератів на завдання теми.

Література [16; 17; 26–33; 42–44; 52; 71; 72]

Тема 4. Сутність, особливості та правове забезпечення формування дохідної частини державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Склад доходів Державного бюджету України відповідно до положень Бюджетного кодексу України (ст. 9 та 29).
2. З якого моменту визнаються зарахованими в доход державного бюджету податки, збори (обов'язкові платежі) та інші доходи державного бюджету?
3. Структура Державного бюджету України за категоріями доходів.
4. Джерела доходів державного бюджету.
5. Назвати правові акти держави, відповідно до яких формується дохідна частина державного бюджету.
6. Які фактори (зовнішні і внутрішні) впливають на доходи державного бюджету.
7. Назвати основні функції органів Державної податкової адміністрації. Роль органів ДПА у своєчасному формуванні дохідної частини державного та місцевих бюджетів.
8. Прямі і непрямі податки в доходах бюджетів усіх рівнів.
9. Склад доходів місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України (ст. ст. 63, 64, 66, 68, 69).
10. Чи можуть акумулюватися на рахунках органів стягнення кошти (податки, збори (обов'язкові платежі) та інші доходи місцевого бюджету), що мають бути зараховані в дохід відповідного бюджету?
11. Юридичні та економічні аспекти розподілу доходів між ланками бюджетної системи.
12. Що таке закріплені та регулюючі доходи бюджетів?
13. Склад державних цільових фондів.
14. Що таке бюджетне регулювання міжбюджетних відносин?
15. Розмежування доходів у процесі бюджетного регулювання згідно із Бюджетним кодексом України (ст. ст. 29, 30, 64, 66–69).

Навчальні завдання

Завдання 1. Скласти перелік правових актів, що регулюють питання формування доходів державного та місцевих бюджетів.

Завдання 2. Навести класифікацію доходів бюджету, що визначають відповідну структуру доходів бюджету, з відповідними груповими кодами (ст. 8 та 9 БКУ).

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [2–5; 7–12; 14–19; 38; 49; 60]

Змістовий модуль II. Аналіз та інформаційне забезпечення державного бюджету

Тема 5. Аналіз та експертиза доходів державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Що таке бюджетний розпис, коли він складається і яким органом затверджується?
2. Структура доходів бюджету відповідно до ст. 9 Бюджетного кодексу України.
3. Що таке неподаткові надходження в структурі доходів бюджету та доходи від операцій з капіталом?
4. Що таке трансферти в структурі доходів бюджету?
5. Які фактори і як впливають на доходи державного і місцевих бюджетів?
6. Які операції з бюджетними коштами здійснюються Державним казначейством через єдиний казначейський рахунок?
7. Еластичність податкової системи.
8. Переваги запровадженої в Україні казначейської системи формування і виконання бюджетів та звітності про їх виконання для експертизи та аналізу рівня і пропорцій надходжень до державного та місцевих бюджетів.
9. Коли Міністерством фінансів України (через Кабінет Міністрів України) подається до Верховної Ради України Звіт про виконання Державного бюджету України за відповідний бюджетний період?
10. Що таке вільні бюджетні кошти місцевих бюджетів, чи підлягають вони вилученню?

Навчальні завдання

Завдання 1. На підставі положень Закону України про Державний бюджет України на _____ рік визначити відповідні обсяги складових дохідної частини Державного бюджету України на _____ рік, зокрема:

- податкових надходжень;
- неподаткових надходжень;
- доходів від операцій з капіталом;
- трансфертів.

Визначити їх відсоткову частку в загальному обсязі доходів Державного бюджету України та побудувати відповідну діаграму.

Завдання 2. Прокоментувати поняття “вільні бюджетні кошти місцевих бюджетів”. У яких випадках вони утворюються?

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв’язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [2–5; 14–20; 40–42; 49; 58; 63; 64; 70; 72]

Тема 6. Сутність і правові основи видатків державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Що таке видатки державного бюджету, їх склад?
2. Класифікація видатків бюджету (ст. 10 БКУ).
3. Розмежування видатків між бюджетами (глава 14 БКУ).
4. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України (ст. 87 БКУ).
5. Сутність видатків місцевих бюджетів (ст. 88–90).
6. Міжбюджетні трансферти (ст. 96–107 БКУ).
7. Що таке фінансові нормативи бюджетної забезпеченості?
8. Сутність кошторисів бюджетних установ.

9. Принципи кошторисного фінансування.
10. Повноваження розпорядників бюджетних коштів відповідно до ст. 21, 22 Бюджетного кодексу України.
11. Загальні основи правового регулювання витратків згідно з положеннями Бюджетного кодексу України (ст. 81–86).

Навчальні завдання

Завдання 1. Навести перелік основних правових актів, що регламентують порядок здійснення витратків бюджетами всіх рівнів.

Завдання 2. Розкрити сутність програмної класифікації витратків бюджету відповідно до вимог ч. 3 ст. 38 Бюджетного кодексу України та положень Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002 року № 538-р.

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [2; 8; 11; 17–19; 22–25; 36–38; 41–43]

Тема 7. Аналіз та експертиза витратків і використання витраткової частини державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Що таке витратки бюджету?
2. Склад і структура витратків державного бюджету відповідно до ст. 87 БКУ.
3. Виконання яких державних функцій забезпечується витратками державного бюджету?
4. Склад і структура витратків місцевих бюджетів згідно із Бюджетним кодексом України та Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні”.

5. Порядок проведення аналізу та експертизи міжбюджетних трансфертів.
6. Експертиза механізму видачі готівки.
7. Експертиза основних операцій бюджетного процесу з обліку витрат.
8. Інформаційна база для здійснення експертизи механізму видачі готівки та експертизи основних операцій з нарахування та виплати заробітної плати бюджетної установи.

Навчальні завдання

Завдання 1. Підготувати реферат на тему: “Порядок ведення касових операцій у національній валюті України”.

Завдання 2. Описати процедуру виконання Державного бюджету України за видатками відповідно до ст. 51 БКУ.

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв’язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [2; 4; 17–25; 37; 40–43; 48; 50]

Тема 8. Місце Рахункової палати у проведенні експертизи та аналізу державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. До повноважень яких державних контролюючих органів належить здійснення контролю за своєчасним виконанням видаткової частини Державного бюджету України, а також здійснення контролю за утворенням і погашенням внутрішнього і зовнішнього боргу України, за фінансуванням загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля?
2. Які основні завдання Рахункової палати визначені ст. 2 Закону України “Про Рахункову палату”?

3. Які повноваження Рахункової палати щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства визначені ст. 110 Бюджетного кодексу України?
4. Які видатки здійснюються з Державного бюджету України (ст. 30 та 87 БКУ)?
5. Порядок і строки здійснення експертизи та аналізу проекту Закону України “Про Державний бюджет України на _____ рік” Рахунковою палатою.
6. Структура висновку Рахункової палати України за результатами здійснення експертизи та аналізу проекту Закону України “Про Державний бюджет України на _____ рік”.
7. Які загальнообов’язкові для державних установ форми документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2002 р. № 57?

Навчальні завдання

Завдання 1. Вийти на зовнішній веб-сайт Рахункової палати і ознайомитися з інформацією щодо діяльності Рахункової палати, зокрема із її висновками за результатами експертизи проектів законів України про державні бюджети на 2006, 2007 роки. Інформацію доповісти на практичному занятті.

Завдання 2. Скласти порівняльну таблицю повноважень Верховної Ради України, Рахункової палати, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, органів Державної контрольно-ревізійної служби України за дотриманням бюджетного законодавства і прокоментувати її.

Завдання 3. Скласти перелік загальнообов’язкових для державних установ форм документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету та звіту про виконання бюджету відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 28 січня 2002 р. № 57 та використовуються для встановлення відхилень фактичних показників виконання державного бюджету від планових. Прокоментувати практичне значення вказаних вище форм документів для здійснення аналізу встановлених відхилень від показників державного бюджету, з’ясування причин таких відхилень та вироблення відповідних висновків і рекомендацій щодо ефективного використання бюджетних коштів.

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з програмних питань теми.

Література [1; 2; 13; 20; 34; 41–44; 47–50; 55]

Тема 9. Інформаційне забезпечення проведення аналізу та експертизи державного бюджету

Питання для самоконтролю

1. Що вивчає наука інформатика?
2. Розкрийте співвідношення понять “інформаційна технологія”, “інформаційна система”, “автоматизована інформаційна система”.
3. Основні принципи побудови інформаційно-аналітичної системи “Держбюджет” Міністерства фінансів України та складові її програмного комплексу.
4. Які основні етапи бюджетного процесу супроводжує АІС “Держбюджет”?
5. Які основні завдання було розв'язано внаслідок упровадження в бюджетний процес АІС “Держбюджет”.
6. Особливості проведення фахівцем-економістом (бухгалтером) досліджень (експертизи, аналізу, здійснення контрольних заходів) з питань формування бюджету та його виконання в умовах електронного зберігання і обробки інформації, яка підлягає дослідженню.
7. Основні положення Стандарту державного фінансового контролю (5) – “Здійснення контрольних заходів в умовах електронного зберігання і обробки інформації, яка підлягає дослідженню”.
8. Як документується для цілей дослідження інформація, що міститься в засобах електронного зберігання і обробки інформації бюджетної установи?
9. Інформаційний потік в автоматизованій системі управління бюджетної організації, установи.

10. Основні методи передачі даних у корпоративній комп'ютерній мережі.
11. Від чого залежить швидкість обробки інформації в корпоративній комп'ютерній мережі?
12. З яких елементів складається корпоративна комп'ютерна мережа?
13. Основні прийоми захисту інформації в АІС "Держбюджет".
14. Що таке інформаційна безпека та якими заходами забезпечується захист інформації в автоматизованих інформаційних системах?
15. Правові засади створення системи захисту інформації в автоматизованих інформаційних системах.
16. Основні принципи організації захисту інформації в автоматизованих інформаційних системах.

Навчальні завдання

Завдання 1. Сформулювати перелік основних етапів (процедур) бюджетного процесу, які забезпечуються АІС "Держбюджет" у реферативній формі.

Завдання 2. Сформулювати у реферативній формі основні засади доступу і користування засобами електронного зберігання і обробки інформації суб'єкта господарювання, на якому проводиться контрольний захід відповідно до вимог Стандарту державного фінансового контролю № 5, затвердженого наказом Головкиру України від 9 серпня 2002 р. № 168.

Контроль знань

1. Перевірка засвоєння теоретичного матеріалу шляхом усного опитування.
2. Перевірка виконання завдань до теми.
3. Розв'язування тестів.
4. Перевірка засвоєння основних термінів.
5. Заслуховування підготовлених рефератів з визначених програмних питань теми.

Література [2; 42; 43; 45; 46; 51; 55]

ТЕСТИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. **Дати визначення терміна “бюджет”, що забезпечує потреби органів влади:**
 - а) податки, що спрямовуються на соціальне забезпечення пенсіонерів;
 - б) наявні фінансові ресурси держави, що щорічно спрямовуються на утримання законодавчої, виконавчої та судової гілок влади;
 - в) план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
 - г) немає правильної відповіді.
2. **Дати визначення терміна “дефіцит бюджету”:**
 - а) відсутність необхідних фінансових ресурсів;
 - б) перевищення видатків бюджету над його доходами;
 - в) відсутність належної кількості державних бюджетних програм;
 - г) усі відповіді є правильними.
3. **Дати визначення терміна “профіцит бюджету”:**
 - а) перевищення доходів бюджету над його видатками;
 - б) фаховий (професійний) підхід до формування бюджетних програм соціально-культурного розвитку;
 - в) оціночне судження про бюджет як про бюджет розвитку;
 - г) немає правильної відповіді.
4. **Дати визначення Державного бюджету України як економічної категорії:**
 - а) це грошове вираження збалансованого кошторису доходів та видатків відповідного адміністративно-територіального утворення на певний період, що називається бюджетним, який затверджується органами законодавчої чи представницької влади у вигляді закону чи рішення відповідної ради;
 - б) це реальні грошові видатки, доходи та дефіцит за певний період, що їх містить Звіт про виконання Державного бюджету України;
 - в) Державний бюджет України як економічна категорія відображає реальні економічні відносини між державою та інши-

ми суб'єктами з приводу утворення та використання централізованого фонду грошових ресурсів країни, призначеного для фінансового забезпечення виконання функцій держави (економічного та соціально-культурного розвитку, потреб оборони і державного управління) шляхом розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту;

г) усі відповіді є правильними.

5. Назвати основні функції, через які реалізується Державний бюджет України як економічна категорія:

а) державного управління, соціального забезпечення, забезпечення обороноздатності країни, акумуляції державних фінансових ресурсів на потреби держави;

б) перерозподілу національного доходу та валового внутрішнього продукту, державного регулювання та стимулювання розвитку економіки; фінансового забезпечення існування держави та ефективної соціальної політики; контролю за утворенням і використанням державного централізованого фонду грошових ресурсів;

в) фінансового забезпечення державних цільових програм економічного та соціально-культурного розвитку, соціального страхування, регулювання інфляційних процесів в економіці, виплати зовнішніх і внутрішніх зобов'язань;

г) усі відповіді є правильними.

6. Дати визначення терміна “бюджетна система України”:

а) система фінансових органів країни, що формують проект Закону України про державний бюджет і забезпечують його неухильне виконання згідно з положеннями Бюджетного кодексу України;

б) система органів представницької влади країни, що затверджує відповідні рішення про відповідний бюджет, а також звітів щодо їх виконання відповідно до вимог законодавства;

в) це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного ладу і адміністративно-територіального устрою країни і регульована нормами права;

г) немає правильної відповіді.

7. Назвати основні принципи побудови бюджетної системи України:

а) демократичного централізму, ефективної ланки, підпоряд-

кованості бюджетів нижчого рівня бюджетам вищого рівня, взаємодопомоги, контрольованості, бездефіцитності, стабільності нормативів;

- б) єдності, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності, субсидіарності, цільового використання коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості, відповідальності;
- в) багатовекторності, відповідності бюджетів програмі Уряду, необхідної достатності, дотримання нормативних параметрів, одноосібності в прийнятті рішень і персональної відповідальності розпорядників бюджетних коштів, захисту вітчизняного товаровиробника;
- г) усі відповіді є правильними.

8. Державний бюджет України забезпечує фінансовими ресурсами виконання таких державних функцій:

- а) економічного та соціального розвитку, державного управління (або політичної функції), забезпечення обороноздатності;
- б) контролю за перерозподілом національного доходу і ВВП, стимулювання розвитку економіки, своєчасного погашення боргових зобов'язань, соціального захисту;
- в) індикативного планування, розвитку соціальної інфраструктури, розширеного відтворення робочої сили, розвитку регіонів;
- г) немає правильної відповіді.

9. Дати визначення поняття “бюджетний процес”:

- а) це процес затвердження і виконання бюджетів усіх рівнів;
- б) це процес формування органами законодавчої і представницької влади проектів державного та місцевих бюджетів;
- в) це регламентована норма права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України;
- г) усі відповіді є правильними.

10. Дати визначення терміна “зведений бюджет”:

- а) сукупність показників бюджетів усіх рівнів, що використовується для аналізу і прогнозування економічного та соціального розвитку держави;
- б) сукупність показників обласного бюджету, зведених бюд-

жетів районів і бюджетів міст обласного значення, що знаходяться на території цієї області;

- в) сукупність показників районного бюджету, бюджетів міст районного значення, селищних та сільських бюджетів усього району;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

11. Назвати основні фактори, що впливають на формування доходів Державного бюджету України:

- а) рівень основної і додаткової заробітної плати, заохочувальних та компенсаційних виплат, стан сільського господарства в країні, величина боргових зобов'язань;
- б) стан економічної кон'юнктури; стан податкового законодавства; інституалізація "тіньової" економіки; низька фінансова дисципліна суб'єктів господарювання; віртуальний перерозподіл власності; наявність значних пільг в оподаткуванні; криміналізація економічної діяльності; низька конкурентоспроможність продукції; нестабільність національної валюти; інфляційні процеси;
- в) збільшення державних витрат, збільшення податків, зменшення особистих доходів домогосподарств; зменшення обсягів випуску продукції, зниження рівня зайнятості;
- г) усі відповіді є правильними.

12. Обрати найефективніші заходи скорочення бюджетного дефіциту:

- а) контрольований випуск державних цінних паперів; зміна напрямів інвестування бюджетних коштів у відповідні галузі економіки; застосування фінансових пільг і санкцій, що дають змогу врахувати специфічні умови господарювання і стимулювати збільшення суспільного виробництва; скорочення сектора державної економіки та державного фінансування;
- б) збільшення податкових ставок, ліквідація податкових пільг, скорочення переліку "вільних економічних зон", жорстка митна політика, інвестиції у високорентабельні виробництва, залучення іноземних інвестицій;
- в) збільшення приватного сектора економіки, зменшення банківської облікової ставки, здійснення ефективної політики

захисту вітчизняного виробника, регульоване скорочення імпорту продуктів харчування і продуктів переробної і легкої промисловості;

г) усі відповіді є правильними.

13. Дати визначення терміна “бюджетний запит”:

а) документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, який містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу необхідних на наступний бюджетний період бюджетних коштів;

б) відповідне звернення народного депутата до профільного Комітету Верховної Ради України з питань бюджету;

в) висновок Комітету Верховної Ради України з питань бюджету за результатами проведення першого читання проекту Закону України про державний бюджет;

г) немає правильної відповіді.

14. Назвати складові бюджетної класифікації:

а) класифікація головних розпорядників бюджетних коштів, класифікація розпорядників бюджетних коштів, класифікація органів місцевого самоврядування;

б) класифікація доходів бюджету; класифікація видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) бюджету; класифікація фінансування бюджету; класифікація боргу;

в) податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти, державні цільові фонди;

г) усі відповіді є правильними.

15. Що спільного і відмінного є в змісті понять “дотація” і “субвенція”?

а) спільне: дотація і субвенція є міжбюджетними трансфертами — коштами, що безоплатно і безповоротно передаються від одного бюджету до іншого;

відмінне: субвенція має цільове призначення для спільного фінансування здійснення певного заходу; у випадку порушення її цільового призначення субвенція підлягає обов’язковому поверненню;

б) спільне: належність до бюджетних коштів;

відмінне: субвенція надається одноразово, а дотація постійно для покриття дефіциту бюджету;

- в) спільне:** надаються для покриття дефіциту відповідного бюджету;
відмінне: величина субвенції залежить від розрахункового нормативу забезпечення відповідними послугами;
- г) усі відповіді є правильними.
- 16. Назвати державний акт, яким визначаються основні напрями бюджетної політики на черговий бюджетний період:**
- а) постанова Кабінету Міністрів України;
б) Указ Президента України;
в) постанова Верховної Ради України;
г) усі відповіді є правильними.
- 17. Дати визначення поняття “бюджетне правопорушення”:**
- а) таким визнається недотримання учасником бюджетного процесу встановленого Бюджетним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про виконання бюджету;
б) таким визнається порушення бюджетною установою порядку використання бюджетних коштів, передбаченого відповідним кошторисом;
в) таким визнається нецільове використання бюджетних коштів;
г) усі відповіді є правильними.
- 18. До винних посадових осіб за вчинені бюджетні правопорушення застосовуються такі санкції:**
- а) адмінарешт;
б) заходи дисциплінарної відповідальності;
в) застосування адміністративних стягнень до осіб, винних у бюджетних правопорушеннях, відповідно до закону; зупинення операцій з бюджетними коштами;
г) усі відповіді є правильними.
- 19. Дати визначення терміна “злочин”:**
- а) злочином є передбачене Кримінальним кодексом України суспільно-небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб’єктом злочину. Не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого Кримінальним кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі;

- б) передбачене Кримінальним кодексом порушення Закону “Про державний бюджет”;
 - в) передбачене Кримінальним кодексом порушення закону, пов’язане з посяганням на здоров’я і життя людини, власність держави і людини, бюджетні кошти;
 - г) немає жодної правильної відповіді.
- 20. Такі злочини належать до економічних:**
- а) злочини, пов’язані з економічними правовідносинами;
 - б) злочини, що посягають на валютно-фінансову систему країни, її бюджетну сферу;
 - в) злочини, пов’язані з порушенням податкового законодавства країни;
 - г) усі відповіді є правильними.
- 21. Предметом посягань порушника є бюджетні кошти у розмірах, що не перевищують тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Міра вини і санкція до винної посадової особи регулюється таким актом законодавства:**
- а) Кримінальним кодексом України;
 - б) Кодексом України про адміністративні правопорушення;
 - в) Бюджетним кодексом України;
 - г) усі відповіді є правильними.
- 22. Бюджетно-фінансовий контроль здійснюється у таких формах (видах):**
- а) письмовій та усній;
 - б) попередній, поточний і наступний;
 - в) оперативний, кварталний, річний;
 - г) немає правильної відповіді.
- 23. У системі органів контролю фінансово-господарської діяльності підприємств (організацій, установ) розрізняють такі види фінансового контролю:**
- а) державний, внутрішньогосподарський та аудиторський;
 - б) відомчий та незалежний;
 - в) примусовий та ініціативний;
 - г) усі відповіді є правильними.
- 24. Назвати основні завдання та заходи Стратегії розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.03 № 1156):**
- а) забезпечення ефективного функціонування цілісної системи

контролю, подолання прогалин у нормативно-правовому забезпеченні контролю, належне наукове, інформаційно-технічне і кадрове забезпечення діяльності суб'єктів контролю та контрольно-ревізійних підрозділів;

- б) запровадження системи аудиту ефективності, моніторингу використання коштів, що залишаються в розпорядженні суб'єктів господарювання у зв'язку з наданням їм пільг з оподаткування;
- в) забезпечення контролю за ефективним використанням державного майна та управління державною часткою в статутних фондах акціонерних товариств;
- г) усі відповіді в сукупності є правильними.

25. Назвати принципи, яких має дотримуватися аудиторська діяльність:

- а) публічність, прозорість, повнота;
- б) незалежність, об'єктивність, компетентність та конфіденційність;
- в) неупередженість, пошук важливої ланки, ефективність, оперативність;
- г) немає правильної відповіді.

26. Дати визначення терміна “аудит”:

- а) перевірка фінансово-господарської діяльності підприємств за дорученням правоохоронних органів;
- б) перевірка фінансово-господарської діяльності за дорученням наглядової ради акціонерного товариства;
- в) перевірка бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності законодавству та встановленим нормам;
- г) усі відповіді є правильними.

27. Перевіркою встановлено бюджетне правопорушення і винна посадова особа. Вчинене правопорушення має ознаки суспільної небезпечності, протиправності та винності. Зазначте, чи буде порушено кримінальну справу у такому випадку за фактом злочину і чому:

- а) ні;
- б) так;

- в) у порушенні кримінальної справи буде відмовлено за відсутністю складу злочину (відсутня четверта обов'язкова ознака злочину — караність, немає санкції — немає й відповідальності);
- г) матеріали справи будуть передані для доопрацювання слідчому правоохоронним органів (служба БЕЗ).
- 28. Стандарти державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна затверджено таким органом державної виконавчої влади:**
- а) Верховною Радою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Міністерством фінансів України;
- г) Голова КРУ Мінфіну України.
- 29. За нецільове використання бюджетних коштів настає така відповідальність винної посадової особи:**
- а) винні посадові особи притягуються до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності у порядку, визначеному законами України;
- б) зупинення операцій з бюджетними коштами;
- в) звільнення з посади;
- г) усі відповіді в сукупності є правильними залежно від конкретного характеру вчиненого правопорушення, його наслідків.
- 30. Предметом економічного аналізу є:**
- а) фінансова (бухгалтерська) звітність господарюючих суб'єктів;
- б) фінансово-господарська діяльність підприємств, установ та організацій, однак наявні методи економічного аналізу дають змогу вивчати і роботу окремих галузей, регіонів і господарства країни в цілому;
- в) економічні явища, процеси, проблеми, питання, показники в сукупності;
- г) усі відповіді є правильними.
- 31. Об'єктом економічного аналізу є:**
- а) економічні явища, процеси, проблеми, питання в сукупності;
- б) бухгалтерська звітність господарюючих суб'єктів;
- в) статутні документи господарюючих суб'єктів;
- г) усі відповіді є правильними.

32. Назвати основний метод економічного аналізу:

- а) аналітичний;
- б) статистичний;
- в) балансовий;
- г) елімінування;
- д) немає правильної відповіді.

33. Назвати принципи, притаманні економічному аналізу державного бюджету:

- а) поєднання місцевих і державних інтересів, колегіальність, законність, оперативність, системність;
- б) повнота, необхідна деталізація, розумна необхідність, доступність, гласність, публічність;
- в) поділ предметів або явищ на складові елементи, властивості, ознаки; послідовне, поетапне відокремлення частин, властивостей від цілого предмета; пошук основної, найважливішої ланки у предметі і врахування системної побудови предмета або систем — ієрархії; визначення межі аналізу, ступеня його поглиблення до найпростішого елемента системи, який зберігає загальні властивості всієї сукупності; вибір форми аналізу — математичний, структурний, економічний тощо;
- г) усі відповіді є правильними.

34. До складових методик комплексного аналізу державного бюджету можна віднести:

- а) деталізацію, порівняння, моделювання, балансовий метод, елімінування;
- б) статистичні методи (табличний метод, динамічні ряди, графічні методи), економіко-математичні (симплекс-метод, транспортна задача, сітьові методи планування);
- в) соціологічні (анкетний метод, опитування, співбесіди) та інші;
- г) усі відповіді в сукупності складають методіку комплексного аналізу державного бюджету.

35. Для комплексного аналізу бюджету залежно від часу його проведення чи предметної сфери можуть застосовуватися такі види аналізу бюджету:

- а) наступний (ретроспективний, тобто проводиться після закінчення звітного періоду — місяця, кварталу, року) — є найрозвиненішим видом економічного аналізу;
- б) оперативний (поточний) аналіз здійснюють безпосередньо в процесі господарської діяльності на базі оперативної ін-

формації, що виключає пасивне очікування звітних даних, зумовлюється потребою в активізації економічної роботи, завчасним виявленням негативних явищ і їх оперативним усуненням; коло питань такого аналізу свідомо звужене;

- в) попередній (прогнозний, перспективний, стратегічний) аналіз передує виробничим подіям, передбачає їх наслідки, оцінює їх ефективність — здійснюється, як правило, працівниками наукових закладів, а також установ державного управління;
- г) усі відповіді в сукупності є правильними.

36. Назвати різновиди ретроспективного виду економічного аналізу державного бюджету:

- а) фінансово-економічний, техніко-економічний, статистико-економічний;
- б) порівняльний, або міжгосподарський, функціонально-вартісний, системний;
- в) усі відповіді в сукупності є правильними.

37. Виберіть три головні етапи проведення аналізу бюджету:

- а) попередній, основний, підсумковий;
- б) первинний, повторний, порівняльний;
- в) на стадії формування проекту закону про державний бюджет, на стадії виконання державного бюджету, на стадії затвердження звітності про виконання бюджету;
- г) усі відповіді є неправильними.

38. Виявити взаємозв'язок використання методів економічного аналізу і ефективного здійснення функції економічного (фінансового) контролю державного бюджету, його причини:

- а) будь-який взаємозв'язок відсутній;
- б) взаємозв'язок є умовним;
- в) взаємозв'язок є логічним і тісним, оскільки складовими економічного контролю є:
 - контрольні перевірки (висновки яких носять рекомендаційний характер);
 - аудит (як форма незалежного фінансово-господарського контролю);
 - ревізії (мають адресний характер, обов'язкові для виконання);
 - судово-бухгалтерські експертизи (для документального обґрунтування позовних вимог), які досліджують один і

той же предмет, використовують однакові джерела інформації, опираються переважно на одні і ті ж нормативно-правові акти і використовують спільні методи, прийоми і способи здійснення економічного аналізу на всіх стадіях бюджетного процесу;

г) усі відповіді є неправильними.

39. Джерела інформації, що використовуються під час економічного аналізу державного бюджету:

а) планово-нормативні; дані бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку і звітності про виконання бюджетів, кошторисів, відповідних програм; внутрішня позаоблікова інформація (рішення, накази, розпорядження, листи, довідки, акти ревізій, протоколи нарад, доповідні та службові записки тощо); зовнішня інформація (звіти та матеріали галузевих видань, статистичні збірники, дані переписів, анкетних обстежень тощо); дані особистих спостережень аналітика;

б) Закон України про державний бюджет;

в) рішення представницьких органів про місцеві бюджети;

г) бухгалтерська звітність про виконання бюджету;

д) усі відповіді є правильними в сукупності.

40. Дати визначення поняття “судова експертиза”:

а) дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об’єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, досудового слідства чи суду;

б) вивчення, перевірка, аналітичне дослідження, кількісна чи якісна оцінка висококваліфікованим фахівцем (експертом) або групою фахівців, спеціально уповноваженою установою, організацією, органом виконавчої влади (в межах його компетенції) певного питання, явища, процесу, предмета тощо, які вимагають спеціальних знань у відповідній сфері суспільної діяльності;

в) процес підготовки фахівцями правоохоронних органів (експертами) висновку стосовно досліджуваних об’єктів, явищ, процесів;

г) усі відповіді є правильними.

41. Назвати експертизи, що належать до класу судово-економічних:

а) судово-бухгалтерська, фінансово-кредитна;

- б) планово-економічна, фінансово-економічна;
- в) економіко-статистична;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

42. Назвати різновиди судових експертиз:

- а) криміналістична, економічна, бухгалтерська, товарознавча, психологічна, медична, психіатрична;
- б) екологічна;
- в) наукова і науково-технічна;
- г) будівельна;
- д) з питань енергозбереження;
- е) патентна;
- є) мистецтвознавча;
- ж) архітектурна;
- з) усі відповіді є правильними.

43. В Україні організаційно-правові, організаційні та фінансові засади експертної діяльності визначені такими нормативно-правовими актами:

- а) Законами України “Про судову експертизу”, “Про екологічну експертизу”, “Про наукову і науково-технічну експертизу”;
- б) Кримінально-процесуальним, Цивільно-процесуальним, Господарсько-процесуальним кодексами України, Кодексом адміністративного судочинства України;
- в) іншими законодавчими актами, міжнародними договорами та угодами про взаємну правову допомогу, що регулюють правовідносини у сфері судово-експертної діяльності.
- г) усі відповіді в сукупності є правильними.

44. Назвати законодавчо закріплені принципи, на яких ґрунтується здійснення експертної діяльності:

- а) законність, незалежність, об’єктивність та повнота дослідження;
- б) достовірність, оперативність, фаховість;
- в) невідворотність, ґрунтовність, комплексний підхід;
- г) усі відповіді є правильними.

45. Предметом судово-бухгалтерської експертизи бюджету є:

- а) дослідження фінансово-господарської діяльності, пов’язаної з бюджетними відносинами, що відображено в документах бухгалтерського обліку та звітності про виконання бюджету;

- б) питання, які правоохоронні органи, суди передали на вирішення експертизи у зв'язку з потребою у встановленні доказів із застосуванням спеціальних знань у сфері бюджетних праввідносин, а також ґрунтуючись на документально достовірних даних бухгалтерського обліку і звітності про виконання бюджету, кошторисів, бюджетних програм тощо;
- в) бухгалтерські документи, що надані експертові органами дізнання, досудового слідства чи судами для здійснення судово-бухгалтерської експертизи;
- г) матеріали конкретної судової справи;
- д) усі відповіді є правильними.

46. Назвати типовий перелік завдань, які повинна встановити судово-бухгалтерська експертиза:

- а) документальне обґрунтування розміру нестач або надлишків товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів, періоду і місця їх утворення;
- б) документальне обґрунтування оформлення операцій з одержання, зберігання, виготовлення, реалізації товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, виконання робіт, надання послуг;
- в) документальне обґрунтування відображення операцій з нарахування та виплати заробітної плати і інших виплат;
- г) відповідність чинному законодавству відображення в податковому обліку валових доходів та валових витрат за фінансово-господарськими операціями, що підлягають оподаткуванню податком на прибуток;
- д) відповідність чинному законодавству відображення в податковому обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ;
- е) відповідність відображення фінансово-господарських операцій вимогам нормативних актів з обліку, звітності та інші;
- є) усі відповіді є правильними в сукупності.

47. У поняття “висновок судово-бухгалтерської експертизи” закон вкладає такий зміст:

- а) це особливий процесуальний документ, що має надаватися експертом з дотриманням як відповідних процесуальних умов, так і вимог до його змістовної частини;
- б) це процесуальний документ, що надається експертом з дотриманням вимог, передбачених ст. 82 Кодексу адміністративного судочинства України, ст. 42 Господарського проце-

суального кодексу України, ст. 66 Цивільного процесуального кодексу України, ст. 200 Кримінально-процесуального кодексу України;

в) усі відповіді є правильними.

48. Висновок судово-бухгалтерської експертизи складається:

- а) з вступної частини;
- б) досліджувальної частини;
- в) заключної частини, або висновків дослідження;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

49. Питання, які належить вирішити експертові, вказуються у:

- а) вступній частині висновку експертизи;
- б) досліджувальній частині висновку;
- в) заключній частині.

50. Відомості про стан об'єктів дослідження, застосовані методи дослідження, умови їх проведення наводяться в такій частині висновку судово-бухгалтерської експертизи:

- а) у вступній частині;
- б) досліджувальній частині;
- в) заключній частині.

51. Назвати суттєві відмінності між ревізією і судово-бухгалтерською експертизою і чим вони зумовлені:

- а) судово-бухгалтерська експертиза має інший від ревізії процесуально-правовий зміст;
- б) судово-бухгалтерська експертиза, як правило, проводиться після проведення ревізії фінансово-господарської діяльності, яка виявила конфліктні ситуації;
- в) судово-бухгалтерська експертиза призначається слідчим або судом, а ревізія, як правило, керівником підприємства;
- г) істотні відмінності між ревізією і судово-бухгалтерською експертизою зумовлені їх юридичною природою, цілями і завданнями, які вони вирішують;
- д) використовують різні джерела інформації; методичні прийоми і контрольно-ревізійні процедури;
- е) майже всі відповіді є правильними.

52. З наведеного переліку вибрати випадки, коли проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, а також грошових коштів у касі підприємства (організації, установи) проводиться обов'язково при:

- а) передачі майна в оренду, його приватизації;
- б) зміні матеріально-відповідальної особи;

- в) складенні річного балансу (звіту);
- г) встановленні фактів недостач, розкрадання, зловживань та псування товарно-матеріальних цінностей;
- д) пожежі, повені, стихійному явищі, що має наслідком знищення або псування товарно-матеріальних цінностей;
- е) ліквідації підприємства (організації, установи);
- є) переоцінюванні майна підприємства чи передачі підприємств, організацій, установ або їх структурних підрозділів;
- ж) наявності приписів судово-слідчих органів;
- з) необхідності попередніх перевірок органами державної податкової служби чи інших контролюючих органів;
- і) призначенні на посаду головного бухгалтера іншої особи.

53. Проаналізувати наведені нижче обов'язки бухгалтера-експерта, які покладаються на нього Законом України "Про судову експертизу" та процесуальним законодавством незалежно від виду судочинства, і підтвердити їх правочинність:

- а) провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок;
- б) на вимогу органу дізнання, слідчого, прокурора, судді, суду, дати роз'яснення щодо даного ним висновку;
- в) заявляти самовідвід за наявності передбачених законодавством підстав, які виключають його участь у справі (якщо він є зацікавленою особою; родичем сторін або інших осіб, які беруть участь у справі; перебуває у службовій або іншій залежності від сторін або інших осіб, які беруть участь у справі);
- г) повідомляти в письмовій формі особу або орган, які призначили бухгалтерську експертизу, про неможливість її проведення, якщо поставлене питання виходить за межі компетенції експерта (спеціаліста) або якщо надані йому матеріали недостатні для вирішення поставлених питань, а витребувані додаткові матеріали не були отримані;
- д) з дозволу особи або органу, які призначили експертизу, проводити дослідження в присутності підозрюваного, обвинуваченого, підсудного чи сторін у цивільних, адміністративних та господарських справах;
- е) самостійно збирати матеріали, які підлягають дослідженню, а також вибирати дані для проведення бухгалтерської експертизи, якщо вони відображені у наданих йому матеріалах неоднозначно.

54. Судовий бухгалтер-експерт має право незалежно від виду судочинства:

- а) ознайомлюватися з матеріалами справи, що стосується предмета судової бухгалтерської експертизи, і подавати клопотання про надання додаткових матеріалів;
- б) вказувати у висновку судової експертизи на виявлені в ході її проведення факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання;
- в) з дозволу особи або органу, які призначили судову експертизу, бути присутнім під час проведення слідчих чи судових дій і заявляти клопотання, що стосуються предмета судової експертизи;
- г) подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта;
- д) одержувати винагороду за проведення судової експертизи, якщо її виконання не є службовим завданням;
- е) зберігати матеріали кримінальних, цивільних, адміністративних та господарських справ, а також речові докази і документи, що є об'єктом експертизи, поза службовим приміщенням.

Необхідно вказати на помилкові твердження, що не відповідають чинному законодавству.

55. Вказати на законодавчо визначені професійні заборони бухгалтера-експерта:

- а) проводити експертизу без письмової вказівки керівника експертної установи, її структурного підрозділу, за винятком експертиз, доручених йому безпосередньо після слідчого огляду, в якому він брав участь як спеціаліст, а також експертиз, які проводяться під час судового розгляду;
- б) самостійно збирати матеріали, які підлягають дослідженню, а також вибирати вихідні дані для проведення експертизи, якщо вони відображені у наданих йому матеріалах неоднозначно;
- в) розголошувати без дозволу прокурора, слідчого, особи, яка проводить дізнання, дані досудового слідства чи дізнання;
- г) входити в контакти, не передбачені порядком проведення експертиз, з будь-якими особами, якщо такі особи прямо чи побічно не стосуються бухгалтерської експертизи;

- д) зберігати кримінальні, цивільні, адміністративні та господарські справи, а також речові докази і документи, що є об'єктом бухгалтерської експертизи, поза службовим приміщенням;
- е) одержувати винагороду за проведення бухгалтерської експертизи, якщо її виконання не є службовим обов'язком.

56. Назвати, яку відповідальність за законом несе бухгалтер-експерт:

- а) особисту відповідальність за правдивість експертного висновку;
- б) за надання свідомо неправдивого висновку, за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків, а також за розголошення без дозволу прокурора, слідчого або особи, яка проводить дізнання, даних досудового слідства чи дізнання, бухгалтер-експерт несе кримінальну відповідальність відповідно до положень Кримінального кодексу України;
- в) за злісне ухиляння від явки до органів дізнання та досудового слідства або суду бухгалтер-експерт несе відповідальність згідно з положеннями Кодексу України про адміністративні порушення;
- г) за допущені порушення при проведенні бухгалтерської експертизи, що призвели до кримінальної чи адміністративної відповідальності, штатний співробітник експертної установи може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, а позаштатний — звільнений з посади позаштатного бухгалтера-експерта;
- д) морально-етичну відповідальність за помилковість експертного висновку.

57. Назвати, ким призначається бухгалтерська експертиза у справах про адміністративні правопорушення:

- а) відповідно до ст. 273 Кодексу України про адміністративні правопорушення бухгалтерська експертиза призначається органом або посадовою особою, в провадженні якої знаходиться справа про адміністративне правопорушення;
- б) адмінкомісією при виконкомі районної, міської, селищної і сільської ради депутатів;
- в) виконавчим комітетом сільської, селищної та міської ради депутатів;

- г) районними (міськими), районними в містах комісіями у справах неповнолітніх;
- д) районними (міськими) судами (суддями);
- е) органами внутрішніх справ та іншими органами і посадовими особами, уповноваженими чинним законодавством;
- є) керівниками житлово-експлуатаційних організацій, на території обслуговування яких скоєно адміністративне правопорушення.

58. Назвати, якою посадовою особою чи органом і за яким процесуальним документом призначається бухгалтерська експертиза при здійсненні виконавчих дій:

- а) державним виконавцем (призначення експертизи оформляється відповідною постановою);
- б) судом або суддею (про призначення експертизи виноситься ухвала суду);
- в) дільничним інспектором міліції (про призначення експертизи виноситься припис);
- г) усі відповіді є правильними.

59. Назвати склад доходів Державного бюджету України відповідно до положень Бюджетного кодексу України:

- а) це податкові і неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та трансферти (безоплатні перерахування);
- б) доходи Державного бюджету України включають:
 - 1) доходи (за винятком тих, що згідно зі статтями 64, 66 та 69 Бюджетного кодексу України закріплені за місцевими бюджетами), що отримуються відповідно до законодавства про податки, збори і обов'язкові платежі та Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів" (875–12), а також від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України, та інших визначених законодавством джерел, включаючи кошти від продажу активів, що належать державі або підприємствам, установам та організаціям, а також проценти і дивіденди, нараховані на частку майна, що належить державі в майні господарських товариств;
 - 2) гранти і дарунки у вартісному обрахунку;
 - 3) міжбюджетні трансферти (безоплатні перерахування) з місцевих бюджетів;
 - в) доходи бюджету формуються головним чином за рахунок оподаткування фізичних та юридичних осіб, платежів за ви-

користання природних ресурсів, державного мита, доходів від приватизації державного майна, ліцензійних зборів за право виробництва і продажу спиртних напоїв, надходжень від проведення лотерей, реалізації державних облігацій, іноземних та внутрішніх позик тощо.

60. Назвати склад податкових надходжень до бюджету і їх правові підстави.

Податковими надходженнями є обов'язкові безповоротні платежі до бюджету, передбачені податковими законами України, а також штрафи і пені за порушення податкових зобов'язань. Податки поділяються на:

- а) податки на доходи, на прибуток, на збільшення ринкової вартості;
- б) податки на власність;
- в) внутрішні податки на товари і послуги;
- г) податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції;
- д) інші податки;
- е) усі відповіді є правильними в сукупності.

61. Назвати склад неподаткових надходжень до бюджету і їх правові підстави згідно з положеннями ст. 9 Бюджетного кодексу України та інших актів законодавства.

Це добровільні компенсаційні платежі, а також штрафи і пені, пов'язані з порушеннями податкового законодавства, а саме:

- а) доходи від власності та підприємницької діяльності;
- б) адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу;
- в) надходження від штрафів та фінансових санкцій;
- г) інші неподаткові надходження;
- д) доходи від продажу землі та нематеріальних активів;
- е) усі відповіді є правильними.

62. Назвати склад доходів від операцій з капіталом. До них входять надходження від продажу:

- а) основного капіталу;
- б) товарів державних запасів;
- в) землі та нематеріальних активів;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

63. Трансферти – це:

- а) безоплатні перерахування до бюджету;
- б) кошти, одержані від інших органів державної влади, органів

влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі;

- в) дотації і субвенції;
- г) кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;
- д) усі відповіді є правильними.

64. Назвати правові акти держави, відповідно до яких формується дохідна частина державного та місцевих бюджетів:

- а) Конституція України (ст. 92, 95–98);
- б) міжнародні договори з фінансових питань забезпечення розвитку місцевого самоврядування та інших, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, і які згідно зі ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства;
- в) Бюджетний кодекс України;
- г) Закон України про державний бюджет на відповідний бюджетний період, інші закони України з питань податків і бюджету;
- д) Закон України “Про місцеве самоврядування”;
- е) Закон України “Про систему оподаткування”;
- є) рішення органів місцевого самоврядування, прийняті на виконання відповідних положень бюджетного законодавства України;
- ж) усі відповіді є правильними в сукупності.

65. Назвати основні функції органів ДПА України щодо формування дохідної частини державного бюджету. Виконує безпосередньо, а також організовує роботу підпорядкованих ДПА органів, пов'язану:

- а) із здійсненням контролю за додержанням законодавства про податки, інші платежі;
- б) з обліком платників податків, інших платежів;
- в) з виявленням і веденням обліку надходжень податків, інших платежів;
- г) з прогнозуванням, аналізом надходжень податків, інших платежів, джерел податкових надходжень, вивченням впливу макроекономічних показників і податкового законодавства на надходження податків, інших платежів, розробкою пропозицій щодо їх збільшення та зменшення втрат бюджету;

- д) здійснення контролю за додержанням виконавчими комітетами сільських і селищних рад порядку прийняття і обліку податків, інших платежів від платників податків, своєчасністю і повнотою перерахування цих сум до бюджету;
- е) усі відповіді є правильними в сукупності.

66. Назвати основні завдання органів державної податкової служби, пов'язані із забезпеченням формування дохідної частини бюджетів:

- а) здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів (обов'язкових платежів), а також неподаткових доходів, установлених законодавством;
- б) внесення у встановленому порядку пропозицій щодо вдосконалення податкового законодавства;
- в) запобігання злочинам та іншим правопорушенням, віднесених законом до компетенції податкової міліції, їх розкриття, припинення, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- г) формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб — платників податків та інших обов'язкових платежів до Єдиного банку даних про платників податків — юридичних осіб;
- д) роз'яснення законодавства з питань оподаткування серед платників податків.

Виконання яких з названих завдань безпосередньо впливає на формування дохідної частини бюджетів усіх рівнів, а які опосередковано?

67. Дати визначення економічної сутності поняття “податок і збір (обов'язковий) платіж”:

- а) сукупність грошових відносин, що виникають між державою (представницькими органами влади на місцях) і юридичними та фізичними особами у зв'язку з відчуженням і присвоєнням нею (ними) частини вартості національного продукту й утворенням централізованого державного (представницьких органів влади на місцях) фонду фінансових ресурсів. Функціонують у формі обов'язкових платежів, стягнутих державою (представницькими органами влади на місцях) з юридичних та фізичних осіб;

- б) розраховані відповідно до фіксованих нормативів відрахування від доходів чи прибутків юридичних і фізичних осіб, які збираються органами виконавчої влади на підставі актів законодавства і спрямовуються до відповідних бюджетів;
- в) під податком і збором (обов'язковим платежем) до бюджетів та до державних цільових фондів слід розуміти обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

68. Зазначте, чи належать перелічені нижче податки до “прямих”:

- а) податок на доходи фізичних осіб;
- б) податок на прибуток юридичних осіб;
- в) так.

69. Назвати складові доходів бюджетів місцевого самоврядування відповідно до Бюджетного кодексу України:

- а) прибутковий податок з громадян у частині, визначені ст. 65 Бюджетного кодексу України, зараховується, зокрема:
 - 1) до доходів міст Києва і Севастополя – 100 % загального обсягу прибуткового податку з громадян, що справляється на території цих міст;
 - 2) до доходів бюджетів міст республіканського (в АРК) та обласного значення – 75 % від загального обсягу прибуткового податку з громадян, що справляється на території цих міст;
 - 3) доходів бюджетів міст районного значення, сіл, селищ чи їх об'єднань – 25 % від загального обсягу прибуткового податку з громадян, що справляється на цій території;
- б) державне мито в частині, що належить відповідним бюджетам;
- в) плата за ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності та сертифікати, що видаються виконавчими органами відповідних рад;
- г) плата за державну реєстрацію СПД, що справляється виконавчими органами відповідних рад;
- д) плата за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності, що справляється виконавчими органами відповідних рад;
- е) надходження адмінштрафів, що накладаються виконавчими органами відповідних рад або їх адмінкомісіями;

- є) єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва в частині, що належить відповідним бюджетам;
- ж) усі відповіді є вірними в сукупності.

Зазначені тут податки і збори складають кошик доходів, що закріплені за бюджетами місцевого самоврядування при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

70. Зазначте, чи можуть акумулюватися на рахунках органів стягнення кошти, що мають бути зараховані в дохід відповідного бюджету:

- а) так;
- б) ні.

71. Назвати державні цільові фонди, що включаються до Державного бюджету України:

- а) Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення;
- б) Фонд соціального страхування України;
- в) Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;
- г) Державний інноваційний фонд України;
- д) Фонд соціального захисту інвалідів;
- є) Збір за забруднення навколишнього природного середовища;
- є) відрахування і збори на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування;
- ж) інші фонди та цільові фонди, що створюються Верховною Радою АРК, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади;
- з) Пенсійний фонд України;
- і) Фонд гарантування вкладів фізичних осіб;
- ї) усі відповіді є правильними.

72. Дати визначення, що є метою регулювання міжбюджетних відносин згідно з положеннями Бюджетного кодексу України:

- а) своєчасне перерахування в доходи місцевих бюджетів належних дотацій і субвенцій;
- б) забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами України за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень;

- в) вмотивоване закріплення певної частини загальнодержавних податків і зборів для формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- г) усі відповіді є правильними.

73. *Зазначте, що таке бюджетний розпис, коли він складається і яким органом затверджується:*

- а) документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядником бюджетних коштів по певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації; затверджується Міністерством фінансів України відповідно до бюджетних призначень у місячний термін після набрання чинності законом про Державний бюджет України (ст. 49 БКУ);
- б) затверджений Міністерством фінансів України документ, що є підставою для одержання головними розпорядниками коштів державного бюджету відповідних бюджетних асигнувань, що в свою чергу є підставою для складання і затвердження кошторисів бюджетних установ;
- в) усі відповіді є правильними.

74. *Назвати розділи, у яких розписано доходи державного бюджету на відповідний рік:*

- а) розпис доходів державного бюджету, зокрема:
 - річний розпис доходів загального та спеціального фондів державного бюджету;
 - щомісячний розпис доходів загального фонду державного бюджету;
- б) розпис фінансування державного бюджету, зокрема:
 - річний розпис фінансування загального та спеціального фонду державного бюджету;
 - щомісячний розпис фінансування загального фонду державного бюджету;
- в) річний розпис асигнувань державного бюджету, зокрема:
 - річний розпис асигнувань загального та спеціального фондів державного бюджету;
 - щомісячний розпис асигнувань загального фонду державного бюджету;
 - річний розпис витрат спеціального фонду державного бюджету з розподілом за видами надходжень;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

75. Назвати, яким документом (актом законодавства) визначено процедури складання та виконання розпису державного бюджету:

- а) Бюджетним кодексом України (ст. 49);
- б) Законом України про державний бюджет;
- в) Інструкцією про складання та виконання розпису Державного бюджету України, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2002 р. № 57 (із змінами);
- г) усі відповіді правильні.

76. Назвати переваги запровадження в Україні казначейського обслуговування державного бюджету:

- а) створена єдина в державі система обліку і витрачання бюджетних коштів, що дає змогу ефективно контролювати їх надходження та витрачання, оскільки концентрує в єдиній системі два потоки грошових коштів на єдиному казначейському рахунку — дохідний і витратний;
- б) розпорядники бюджетних коштів ведуть бухгалтерський облік та складають звітність відповідно до єдиних правил, встановлених Державним казначейством України (далі — ДКУ);
- в) запроваджений єдиний казначейський рахунок — це система бюджетних рахунків органів ДКУ в установах НБУ та уповноважених установах комерційних банків, на які зараховуються надходження до державного бюджету і з яких органи ДКУ здійснюють безпосередньо платежі на користь господарюючих суб'єктів, що виконали роботи або надали послуги розпорядникам бюджетних коштів, та оплачують інші видатки бюджетних установ як у безготівковому порядку, так і готівкою;
- г) здійснюється ефективно розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів;
- д) казначейство виконує в державі одночасно функції “головного бухгалтера”, а також “касира”, забезпечуючи збалансоване виконання бюджету;
- е) усі відповіді є правильними в сукупності.

77. Назвати строки подання Кабінетом Міністрів до Верховної Ради України Звіту про виконання Державного бюджету України за відповідний бюджетний період:

- а) не пізніше 15 числа місяця, наступного за звітним;
- б) не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним;

- в) не пізніше 35 днів після закінчення звітного кварталу;
- г) не пізніше 1 травня року, наступного за звітним;
- д) усі відповіді є правильними.

78. *Зазначте, що таке вільні бюджетні кошти місцевих бюджетів, чи підлягають вони вилученню:*

- а) доходи, що додатково одержані в процесі виконання місцевих бюджетів, суми перевищення доходів над видатками, що утворилися в результаті збільшення надходжень до бюджету чи економії у видатках; рішення про використання таких коштів приймається відповідною радою; вільні бюджетні кошти вилученню не підлягають, крім випадків, передбачених законом;
- б) добровільна спонсорська допомога місцевому бюджету, не передбачена відповідним бюджетним призначенням;
- в) дарунки і гранти до доходу місцевого бюджету, не передбачені відповідними бюджетними призначеннями;
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

79. *Видатки бюджету – це:*

- а) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу;
- б) кошти, що спрямовуються на оплату робіт і послуг, передбачених захищеними статтями видатків бюджету;
- в) кошти, що спрямовуються на погашення основної суми боргу;
- г) усі відповіді є правильними.

80. *Витрати бюджету – це:*

- а) видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу;
- б) видатки на забезпечення виконання державою її функцій і зобов'язань, передбачених Конституцією України;
- в) видатки на погашення зовнішніх і внутрішніх запозичень;
- г) усі відповіді є правильними.

81. *Видатки бюджету класифікуються за:*

- а) функціями, з виконанням яких пов'язані видатки (функціональна класифікація);
- б) економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки (економічна класифікація);
- в) за ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація);

- г) за бюджетними програмами (програмна класифікація);
- д) за ознакою господарюючих суб'єктів, що виконують роботи і надають послуги бюджетним установам за бюджетні кошти;
- е) не всі відповіді є правильними.

82. *Зазначте, які види видатків на здійснення повноважень передбачені Бюджетним кодексом України.*

Видатки на здійснення повноважень, що виконуються за рахунок коштів державного бюджету та місцевих бюджетів, поділяються на:

- а) видатки на забезпечення конституційного ладу держави, державної цілісності та суверенітету, незалежного судочинства, а також інші, передбачені Бюджетним кодексом України видатки, які не можуть бути передані на виконання Автономній Республіці Крим та місцевому самоврядуванню **(здійснюються за рахунок державного бюджету);**
- б) видатки, які визначаються функціями держави та можуть бути передані до виконання Автономній Республіці Крим та місцевому самоврядуванню з метою забезпечення найефективнішого їх виконання на основі принципу субсидіарності **(здійснюються за рахунок місцевих бюджетів, в т. ч. трансфертів);**
- в) видатки на реалізацію прав та обов'язків Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, які мають місцевий характер та визначені законами України **(здійснюються за рахунок місцевих бюджетів, в т. ч. трансфертів);**
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

83. *Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості визначаються і використовуються:*

- а) визначаються шляхом ділення загального обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на реалізацію бюджетних програм, на кількість мешканців чи споживачів соціальних послуг і використовуються для визначення розподілу між бюджетних трансфертів;
- б) загальний обсяг фінансових ресурсів, що спрямовується на виконання бюджетних програм місцевими бюджетами, розподіляється між видами видатків відповідно до пріоритетів бюджетної політики держави;
- в) усі відповіді є правильними.

84. Кошторис бюджетної установи — це:

- а) основний плановий документ, що надає повноваження бюджетній установі на отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій і досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень;
- б) фінансовий план бюджетної установи на рік;
- в) основний плановий і фінансовий документ, що визначає обсяги, цільові напрями та поквартальний розподіл коштів, що виділяються з бюджету на утримання установи.

85. В Україні порядок складання кошторису бюджетними установами визначено таким нормативно-правовим актом:

- а) Бюджетним кодексом України;
- б) Указом Президента України;
- в) Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228, яка затвердила Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ.

86. Формування кошторису доходів і видатків бюджетної установи здійснюється на підставі:

- а) бюджетного розпису;
- б) лімітної довідки про бюджетні асигнування на наступний рік;
- в) листа головного розпорядника бюджетних коштів.

87. Повноваження розпорядників бюджетних коштів визначаються таким нормативно-правовим актом:

- а) Конституцією України;
- б) Бюджетним кодексом України;
- в) Законом України “Про державний бюджет на відповідний бюджетний період”.

88. Назвати стадії виконання Державного бюджету України за видатками:

- а) встановлення бюджетних асигнувань розпорядниками бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису;
- б) затвердження кошторисів розпорядниками бюджетних коштів;
- в) взяття бюджетних зобов'язань;
- г) отримання товарів, робіт та послуг;

- д) здійснення платежів;
- е) використання товарів, робіт та послуг на виконання бюджетних програм;
- є) усі відповіді є правильними в сукупності.

89. Надає повноваження щодо отримання доходів і фактичне здійснення витратів такий документ бюджетної установи:

- а) затверджений у встановленому порядку кошторис;
- б) план асигнувань із загального фонду бюджету;
- в) зведений кошторис.

90. Зазначте, в якій строк з дня затвердження розпису бюджету повинні бути затверджені кошториси, плани асигнувань і плани використання бюджетних коштів:

- а) впродовж 30 календарних днів;
- б) протягом двох тижнів;
- в) в тиждень строк.

91. Зазначте, яким нормативним правовим актом визначаються витрати, що здійснюються з Державного бюджету України:

- а) статтю 87 Бюджетного кодексу України;
- б) положеннями закону про державний бюджет на черговий бюджетний період;
- в) усі відповіді є правильними.

92. Назвати основні вимоги (умови) виконання кошторису бюджетними установами:

- а) здійснення витратів установ та одержувачів без затверджених у встановленому порядку кошторисів, планів асигнувань і планів використання бюджетних коштів припиняється через 30 календарних днів після затвердження річного розпису асигнувань і щомісячного розпису асигнувань загального фонду відповідних бюджетів;
- б) після закінчення 30-денного терміну органи Державного казначейства здійснюють операції з розрахунково-касового обслуговування розпорядників коштів державного бюджету тільки відповідно до затверджених і зареєстрованих у обліку відповідних органів Державного казначейства кошторисів і планів асигнувань;
- в) у разі, якщо бюджетний розпис на наступний рік не затверджено в установленій законодавством строк, то обов'язково складається тимчасовий розпис бюджету на відповідний пе-

ріод. Відповідно на цей період бюджетні установи складають тимчасові індивідуальні кошториси, які затверджують їхні керівники;

- г) зазначені вище вимоги (умови) неухильно виконуються розпорядниками бюджетних коштів та органами Державного казначейства України.

93. Назвати перелік документів, затверджених наказом Міністерства України від 28.01.02 № 57, що застосовуються у процесі виконання бюджету і які є інформаційною базою для здійснення експертизи основних операцій бюджетного процесу:

- а) кошторис;
- б) план асигнувань із загального фонду;
- в) лімітна довідка про бюджетні асигнування;
- г) штатний розпис бюджетної установи;
- д) зведений кошторис;
- е) зведений план асигнувань;
- є) зведення показників спеціального фонду кошторису;
- ж) план використання бюджетних коштів;
- з) усі відповіді є правильними в сукупності.

94. Назвати нормативно-правові та бухгалтерські документи, що є інформаційною базою для експертизи операцій з грошовими коштами:

- а) акт інвентаризації грошових коштів та інших цінностей, наявних у касі;
- б) банківські виписки, касові книги і звіти;
- в) чекова книжка, авансові звіти, квитанції на внесення готівки до банку;
- г) розрахунково-платіжні відомості, копії платіжних доручень;
- д) матеріали попередніх ревізій грошових коштів у касі та на рахунках у банку;
- е) матеріали на отримання позик, їх використання;
- є) Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 19.02.01 № 72;
- ж) Інструкція про проведення інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.10.98 № 90;

- з) інші нормативно-правові акти;
- і) усі відповіді є правильними в сукупності.

95. Назвати джерела інформації експертного дослідження операцій з нарахування та виплати заробітної плати бюджетної установи:

- а) штатний розпис, розрахунково-платіжні відомості, договори цивільно-правового характеру;
- б) акти документальних ревізій та перевірок з нарахування і виплати заробітної плати, проведених до призначення судово-бухгалтерської експертизи;
- в) наказ про облікову політику установи;
- г) накази про прийняття на роботу та звільнення, лікарняні листки, трудові угоди, депонентська відомість;
- д) виписки банку, копії платіжних доручень;
- е) журнал обліку прибуткових та видаткових ордерів;
- є) Кодекс законів про працю України;
- ж) Закони України “Про оплату праці”, “Про податок з доходів фізичних осіб”;
- з) типові форми первинного обліку з розрахунків з робітниками та службовцями з заробітної плати, затверджені наказом Мінстату України від 22.05.96 № 144 та ін.;
- і) усі відповіді є правильними в сукупності.

96. Назвати повноваження Рахункової палати з контролю за дотриманням бюджетного законодавства:

- а) контроль за використанням коштів державного бюджету України відповідно до Закону “Про Державний бюджет України”;
- б) контроль за утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу України;
- в) контроль за ефективністю використання та управління коштами Державного бюджету України;
- г) контроль за використанням бюджетних коштів у частині фінансування повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоврядуванню повноважень органів виконавчої влади доходами і видатками.
- д) усі відповіді правильні в сукупності.

97. Рахункова палата здійснює експертизу проекту Закону України “Про Державний бюджет України” на такій стадії бюджетного процесу:

- а) на стадії розгляду і затвердження;

- б) на стадії складання проекту закону;
- в) усі відповіді є неправильними.

98. Дати визначення терміна “інформатика”:

- а) наука, що вивчає структуру і загальні властивості інформації, а також загальні закономірності її створення, передачі та використання в різних сферах діяльності суспільства;
- б) фундаментальна природна наука, що вивчає структуру і загальні властивості інформації, питання, пов'язані з процесами збирання, зберігання, передачі, перетворення і використання інформації;
- в) прикладна наука, пов'язана з функціонуванням цілком конкретних інформаційних технологій і систем, орієнтованих на задоволення прикладних інформаційних потреб суспільства;
- г) усі відповіді є правильними.

99. “Інформатизація” бюджетного процесу в Україні – це:

- а) процес застосування досягнень інформатики для підтримки і вдосконалення бюджетного процесу на всіх його етапах;
- б) впровадження в бюджетний процес автоматизованої інформаційної системи “Держбюджет”, програмне забезпечення якої характеризується дотриманням таких принципів, а саме:
 - розподіленістю з виділенням серверної та клієнтської частини програмного забезпечення;
 - підвищеним ступенем захисту інформації;
 - застосуванням розвинених засобів аналітичної обробки даних;
 - уніфікованістю;
 - підвищеною надійністю;
- в) усі відповіді є правильними.

100. Назвати, виконання яких бюджетних процедур забезпечує АІС “Держбюджет”:

- а) складання проекту державного бюджету на плановий рік;
- б) складання тимчасового розпису та розпису державного бюджету;
- в) аналіз виконання бюджету;
- г) звітність про виконання бюджету;
- д) усі відповіді є правильними.

101. Основні засади здійснення контрольних заходів в умовах електронного зберігання і обробки інформації визначаються таким регламентним документом:

- а) Стандартом № 5, затвердженим наказом Головки КРУ від 9 серпня 2002 р. № 168 (зареєстровано Міністром України від 17 вересня 2002 р. № 756 (7044));
- б) правилами внутрішнього розпорядку підприємства (організації, установи);
- в) Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”;
- г) усі відповіді є неправильними.

102. Дати визначення поняття “інформаційний потік”:

- а) це в загальному вигляді рішення керівництва, що йдуть зверху вниз до виконавчих органів, розпорядників бюджетних коштів або контролюючих органів, а також інформація зворотного зв'язку, що йде знизу вгору щодо протікання процесів, пов'язаних із формуванням, розглядом, затвердженням, виконанням бюджету, контролем за його виконанням та реакції учасників бюджетного процесу на керівні дії;
- б) службова інформація, що циркулює в корпоративній комп'ютерній мережі, яка об'єднує всіх користувачів автоматизованої інформаційно-аналітичної системи “Держбюджет”;
- в) усі відповіді правильні.

103. Типова структура корпоративної мережі:

- а) центральний офіс;
- б) віддалені користувачі;
- в) міська мережа;
- г) глобальна мережа;
- д) усі відповіді є правильними в сукупності.

104. Назвати основні функції системи захисту інформації від несанкціонованого доступу:

- а) ідентифікація операторів мережі та захист параметрів ідентифікації абонентів і параметрів, що характеризують повноваження операторів залежно від правил доступу до баз даних;
- б) реалізація розмежування доступу до ресурсів та процесів у системі;
- в) забезпечення цілісності інформаційних ресурсів;

- г) захист носіїв інформації від несанкціонованого доступу;
- д) забезпечення функцій адміністрування в системі захисту інформації від несанкціонованого доступу;
- е) захист від комп'ютерних вірусів;
- є) усі відповіді є правильними в сукупності.

105. Назвати основні вимоги до власника автоматизованої системи щодо заходів збереження інформації у випадках екстремальних ситуацій:

- а) забезпечити наявність кількох резервних копій та архівів інформації, які, по можливості, зберігати в різних приміщеннях чи будівлях;
- б) зберігати резервні копії та архіви у спеціально пристосованих приміщеннях чи сейфах, які відповідають необхідним вимогам стійкості, міцності, вогнетривкості.
- в) усі приміщення і засоби збереження резервних копій та архівів повинні пройти відповідну атестацію і мати документи, що її підтверджують.
- г) усі відповіді є правильними в сукупності.

**КОРОТКИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
В ПРОГРАМНОМУ МАТЕРІАЛІ ДИСЦИПЛІНИ
“ЕКСПЕРТИЗА ТА АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ”**

А

Авторизація — керування рівнями та засобами доступу до різних об'єктів і ресурсів інформаційної автоматизованої системи (ІАС) залежно від ідентифікатора і пароля користувачів.

Адміністративно-територіальна одиниця (АТО) — область, район, місто, район у місті, селище, село.

Адміністративно-територіальний устрій України (АТУУ) — відповідно до ст. 133 Конституції України систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області (24), райони, міста, райони в містах, селища і села.

Адміністративне стягнення — штрафна санкція, що накладається на керівників і посадових осіб підприємств, організацій чи установ за порушення бюджетного чи податкового законодавства.

Адміністратор системи — особа або група осіб, які мають повне уявлення про функціональну та програмно-апаратну структуру інформаційної системи і контролюють її проектування та використання.

Акт ревізії — основний письмовий документ, що засвідчує наслідки обстеження, перевірки стану або результатів роботи підприємства, організації чи установи, чи дій службової особи (осіб).

Активи — ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому (П(С) БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”).

Акциз — один із видів непрямого податку переважно на товари масового вжитку (цигарки, алкогольні напої, сіль, сірники, автомобілі тощо).

Акцизний збір — непрямий податок на окремі товари, продукцію, визначені законом як підакцизні, який враховується у ціні цих товарів.

Аудит — здійснення незалежної перевірки за дотриманням встановленого порядку проведення фінансово-господарських операцій, публічного бухгалтерського обліку та звітності, його повноти і відповідності чинному законодавству та нормативам, надання консультаційних послуг на платній основі на замовлення юридичних чи фізичних осіб спеціалізованими фірмами (службами), фізичними особами (аудиторами), які здійснюють таку діяльність на підставі відповідної ліцензії. Аудит може здійснюватися з ініціативи господарюючих суб’єктів, а також у випадках, передбачених чинним законодавством (обов’язковий аудит).

Аудитор — працівник аудиторської фірми (служби), який здійснює незалежну перевірку, експертизу чи контроль за дотриманням встановленого порядку проведення фінансово-господарських операцій, бухгалтерського обліку та звітності, надає з цих питань консультаційні послуги.

Аудиторська фірма (служба) — організація, яка на договірних засадах здійснює аудит, тобто позавідомчу незалежну фінансову та бухгалтерську перевірку, експертизу чи контроль за діяльністю суб’єктів господарювання різних форм власності, а також надає консультаційні послуги. Метою такої експертизи є об’єктивна оцінка фінансового стану, перевірка правочинності укладених договорів, дотримання законодавства, достовірності звітності. Аудиторську фірму (службу)

можуть створювати на основі будь-яких форм власності. На здійснення аудиторської діяльності потрібно мати відповідну ліцензію.

Аудиторський висновок — офіційний документ, що засвідчується підписом аудитора (аудиторської фірми), складений в установленому порядку за наслідками проведення аудиту, який містить висновок стосовно достовірності звітності і відповідності чинному законодавству та нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Аутифікація — це процедура перевірки правильності введеної користувачем реєстраційної інформації для входу до захищеної мережі, або перевірка самого користувача на право роботи з інформаційними ресурсами мережі.

Б

База даних — незалежна від прикладних програм сукупність даних, що організована за певними правилами, які передбачають загальні принципи описання, зберігання і маніпулювання даними.

Байт — група з кількох бітів інформації, має 8 бітів.

Біт — мінімальна одиниця інформації, основа двійчатої системи обчислення. Значення біта може бути 0 або 1. Кілобіт — тисяча одиниць інформації, тобто тисяча біт.

Баланс бухгалтерський — форма бухгалтерської звітності, яка відображає в грошовому еквіваленті стан господарських засобів за їх складом і використанням, джерелами надходження та призначенням на певну дату. Має форму таблиці, що складається з двох частин: активу і пасиву; їх підсумки мають дорівнювати один одному.

Балансова вартість — оцінка основних доходів і оборотних коштів (у грошовому вираженні) у бухгалтерському балансі.

Балансовий метод — застосовується у галузевому та міжгалузевому плануванні і звітності, а також статистиці; це метод встановлення і дотримання матеріально-речових і вартісних пропорцій у розподілі, наприклад, трудових ресурсів, а також метод обробки та аналізу статистичних даних.

Баланс держави платіжний — співвідношення між сумою фактичних грошових надходжень із зарубіжних країн та сумою платежів іншим країнам за певний календарний період (рік, квартал, місяць) або на певну дату, баланс держави платіжний є найпоширенішим видом

балансу міжнародних розрахунків. Його розробляють за формою, рекомендованою Міжнародним валютним фондом.

Баланс держави фінансовий зведений — система показників, що характеризують джерела створення та напрями використання фінансових ресурсів і їх величину за відповідний період. Включає в себе фінансові ресурси, що створюються і використовуються в усіх секторах економіки незалежно від форм власності, а також обов'язкові та добровільні платежі, сплачувані населенням, довготермінові кредити банків, доходи від зовнішньоекономічної діяльності. У видатковій частині балансу наводять загальну суму витрат, здійснюваних суб'єктами господарювання та по лінії бюджетної системи.

Баланс доходів і видатків — поточний фінансовий план підприємства, що є основою організації фінансових відносин, формування та використання грошових доходів і фондів. Розробляється, як правило, на рік з поквартальним поділом. Однак, в умовах нестабільної економіки та при високих темпах інфляції баланс може складатися і на коротші терміни.

Балансовий прибуток — загальна сума прибутку підприємства від усіх видів діяльності за звітний період, що відображена в його балансі і включає в себе прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), в т. ч. продукції допоміжних і обслуговуючих виробництв, що не мають окремого балансу, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів і матеріальних цінностей, а також прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті та позареалізаційних операцій.

Банк даних — система програмно-апаратних, мовних і організаційних засобів, призначених для централізованого накопичення і колективного використання даних, а також самі дані, що зберігаються в базах даних.

Банківський кредит — надання банком у тимчасове користування частини власного або залученого капіталу. Здійснюється у формі видачі позик, обміну векселів та ін.

Банківські інвестиції — вкладання банківських ресурсів на тривалій строк.

Банківські операції — операції банків із залученням коштів та їх вкладення в позички, цінні папери й послуги, випуск в обіг і вилучення з нього грошей, здійснення капітальних вкладень, касового виконання державного бюджету тощо.

Банкрутство — фінансова неспроможність осіб, підприємств, фірм, нездатність платити кредиторам за борговими зобов'язаннями і продовжувати нормальну статутну діяльність. Розрізняють два види банкрутства — перший — це навмисне, тобто свідоме доведення своїх комерційних справ до банкрутства; другий вид пов'язаний із певними обставинами або є результатом некомпетентного керування. Банкрутство за своїми наслідками виконує функцію своєрідного конкурентного відбору найефективніших форм і методів господарювання, компетентного керівництва.

Бартер — еквівалентний обмін товарами між підприємствами різних країн. Проводиться на безвалютній основі.

Безпека інформації — захищеність інформації від несанкціонованих дій (випадкових чи навмисних), що призводять до модифікації, розкриття чи руйнування даних.

Бухгалтерська звітність — звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Бюджетний кодекс України — Кодекс, що визначає засади бюджетної системи України, її структуру, принципи, правові засади функціонування, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Бюджетний кодекс України (№ 2542-III) був прийнятий Верховною Радою України 21 червня 2001 р.

Бюджет — план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування — бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань, тобто плани утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення виконання функцій та повноважень органів місцевого самоврядування.

Бюджет районний — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання.

Бюджет обласний — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад, виконання місцевих програм, бюджетного вирівнювання на території області.

Бюджет поточний — доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків. Кошти поточного бюджету спрямовуються на фінансування установ і закладів, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань і не належать до бюджету розвитку.

Бюджет розвитку місцевий — доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку відповідної території, зміцнення матеріально-фінансової бази відповідної територіальної громади. Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаних із здійсненням інвестиційної та інноваційної діяльності, а також на фінансування субвенцій та інших видатків, пов'язаних із розширенням відтворенням.

Бюджет місцевого самоврядування мінімальний — розрахунковий обсяг місцевого бюджету, необхідний для здійснення повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб, який гарантується державою.

Бюджетна класифікація — єдине систематизоване згрупування доходів, видатків (в тому числі кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна програма — систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети та завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна система України — сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіального устрою України і врегульована нормами права.

Бюджетна установа — орган, установа чи організація, визначена Конституцією України, а також установа чи організація, створена у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка повністю утримується за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевих бюджетів. До таких установ належать органи державної влади, державного управління, армія, судові установи,

прокуратура, установи соціально-культурної сфери, науки, освіти, охорони здоров'я. Бюджетні установи є неприбутковими.

Бюджетне асигнування — повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету.

Бюджетне зобов'язання — будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з яким необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або в майбутньому.

Бюджетне призначення — повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження і дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетний запит — документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період.

Бюджетний процес — регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

Бюджетний розпис — документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядником бюджетних коштів на певні періоди року відповідно до бюджетної класифікації.

Бюджетний період — це період, на який складається бюджет (план формування та використання фінансових ресурсів держави, АРК та органів місцевого самоврядування). Для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України, бюджетний період згідно з Конституцією України становить один календарний рік, який починається з 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року, тобто триває повний календарний рік. Неприйняття Верховною Радою України закону про Державний бюджет України до 1 січня не є підставою для встановлення іншого бюджетного періоду. Відповідно до Конституції України бюджетний період для Державного бюджету України за особливих обставин може бути іншим. Ці особливі обста-

вини, визначені ст. 3 Бюджетного кодексу України (введення воєнного стану, оголошення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації, необхідність усунення природних чи техногенних катастроф). У разі прийняття Державного бюджету України у зв'язку з особливими обставинами на інший бюджетний період місцеві бюджети можуть бути прийняті на такий же період.

Однак повний бюджетний цикл є набагато тривалішим ніж річний термін, яким обчислюється бюджетний період. Від початку розробки проекту бюджету (I стадія бюджетного процесу) до затвердження звіту про його виконання (IV стадія бюджетного процесу) проходить більш ніж два роки.

Бюджет консолідований (зведений) — див. зведений бюджет (консолідований).

Бюджетна стратегія — визначає основні напрями бюджетної політики держави на перспективу, визначається, як правило, Програмою дій Уряду на певний період.

Бюджетна тактика — визначає методи реалізації бюджетної стратегії держави, реалізується, як правило, в ході виконання Закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період.

В

Валовий внутрішній продукт (ВВП) — сумарна ринкова вартість кінцевих продуктів і послуг, виготовлених на території країни за певний проміжок часу, як правило, за календарний рік.

Валюта — грошова одиниця країни, грошові знаки зарубіжних держав, а також кредитні і платіжні документи, виражені в іноземних грошових одиницях і застосовувані в міжнародних розрахунках.

Валюта балансу — загальний підсумок балансу, однаковий за активом і пасивом.

Валютний рахунок — активні і пасивні балансові рахунки банків, на яких обліковуються залишки засобів, а також надходження і платежі в іноземній валюті, заборгованість з отриманих і наданих кредитів в іноземній валюті.

Видатки бюджету — кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

Висновок судово-бухгалтерської експертизи — особливий процесуальний документ, який має надаватися експертом з дотриманням як відповідних процесуальних умов, так і вимог до його змістовної частини. Це наступні вимоги — наукова обґрунтованість і повнота, конкретність, всебічність, об'єктивність, переконливість, логічність і послідовність, простота викладення, застосування чіткої та єдиної термінології.

Витрати бюджету — видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Витрати — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Вільні бюджетні кошти місцевих бюджетів — це доходи, що додатково одержані в процесі виконання місцевих бюджетів, суми перевищення доходів над видатками, що утворилися в результаті збільшення надходжень до бюджету чи економії у видатках. Рішення про використання таких коштів приймається відповідною радою. Вільні бюджетні кошти вилученню не підлягають, крім випадків, передбачених законом.

Віндовс NT (Windows NT) — найбільш поширена мережна операційна система (ОС), розроблена американською фірмою Microsoft.

Г

Головні розпорядники бюджетних коштів — бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Господарська діяльність — а) будь-яка діяльність особи, спрямована на отримання доходу в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі, у разі, коли безпосередня участь такої особи в організації такої діяльності є регулярною, постійною та суттєвою. Під безпосередньою участю слід розуміти зазначену діяльність особи через свої постійні представництва, філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, а також через довірену особу, агента або будь-яку іншу особу, яка діє від імені та на користь першої особи.

б) діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність (ч.1 ст. 3 Господарського кодексу України (№ 436-IV від 16 січня 2003 р.).

Господарська операція — а) дія або подія, що викликає зміну в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства (організації, установи);

б) цілеспрямована дія підприємства (організації, установи) зі створення додаткових господарських ресурсів або джерел їх фінансування.

Грант — фінансова підтримка, що надається донором одержувачу на безповоротній основі в грошовій і натуральній формі та спрямовується на реалізацію цілей, визначених програмою, на виконання конкретної роботи.

Гривня — згідно з Конституцією України є грошовою одиницею України. Введена в обіг Указом Президента України від 25 серпня 1996 р. № 762/96.

Грошові кошти — готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Д

Дата балансу — дата, на яку складено бухгалтерський баланс підприємства (організації, установи). Датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.

Дебітори — юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість — сума заборгованості дебіторів підприємству (організації, установі) на певну дату.

Державний борг (борг Автономної Республіки Крим чи борг місцевого самоврядування) — загальна сума заборгованості держави (Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування), яка складається з усіх випущених і не погашених боргових зобов'язань держави (Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування), включаючи базові зобов'язання держави (Автономної Республіки Крим чи місцевих рад), що вступають у дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язань, що виникають на підставі законодавства або договору.

Державного казначейства України повноваження з контролю за дотриманням бюджетного законодавства:

1) здійснює бухгалтерський облік усіх надходжень та витрат Державного бюджету України;

2) встановлює єдині правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, кошторисів, видає інструкції з цих питань та здійснює контроль за їх дотриманням;

3) здійснює контроль за відповідністю платежів взятим зобов'язанням та бюджетним асигнуванням.

Державні цільові фонди — фонди, які створені відповідно до законів України і формуються за рахунок визначених ними податків і зборів (обов'язкових платежів) юридичних осіб незалежно від форм власності та фізичних осіб.

Дефіцит бюджету — перевищення видатків бюджету над його доходами.

Дотація вирівнювання — міжбюджетний трансферт на вирівнювання доходної спроможності бюджету, який його отримує, тобто певна сума грошових коштів, яка виділяється на безповоротній основі, як правило, з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня з метою покриття бюджетного дефіциту (застосовується як метод бюджетного регулювання).

Дохід — а) засоби в грошовій або натуральній формі, одержувані внаслідок підприємницької або будь-якої іншої діяльності;

б) це загальне збільшення ресурсів підприємства (вже отримане чи нараховане) в результаті здійснення в минулому фінансово-господарських операцій.

Доходи бюджету — усі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, дарунки, гранти).

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Е

Експертні процедури — це дії, які конкретизують застосування методичних прийомів судово-бухгалтерської експертизи.

3

Закон про Державний бюджет України — закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду.

Запозичення — операції, пов'язані з отриманням бюджетом коштів на умовах повернення, платності та строковості, в результаті яких виникають зобов'язання держави, Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування перед кредиторами.

Заробітна плата — виражена у грошовій формі частина національного доходу, що надходить в особисте споживання працівників (для розширеного відтворення робочої сили) і розподіляється відповідно до кількості і якості витраченої праці і її результатів.

Захист інформації — заходи, спрямовані на збереження інформації від небажаних наслідків дій, що навмисно або випадково призводять до модифікації, розкриття чи руйнування даних.

Зведений бюджет (консолідований) — це сукупність показників бюджетів, що використовуються для аналізу і прогнозування економічного і соціального розвитку держави. Зведений бюджет України включає показники Державного бюджету України, зведеного бюджету Автономної Республіки Крим, зведених бюджетів областей та міст Києва і Севастополя.

Зобов'язання — заборгованість підприємства (організації, установи), що виникла внаслідок минулих подій, і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства (організації, установи), тобто до зменшення економічних вигод.

I

Інвестиції — довгострокові вкладення коштів з метою створення нових і модернізації діючих підприємств, впровадження технологій і техніки, збільшення виробництва та отримання прибутку.

Інвестиційна політика — визначення найпріоритетніших напрямів капітальних вкладень, від яких залежить підвищення ефективності економіки.

Інноваційна діяльність — діяльність на основі використання нових форм організації, управління, фінансування.

Інформаційна система автоматизована — система оброблення даних автоматизованими засобами накопичення, зберігання, оновлення та їх пошуку і відображення.

Інформаційно-аналітична система — автоматизована інформаційна система, призначена для аналізу і синтезу з деякого первісного масиву даних, що зберігаються в ній, нової інформації, яка в явному вигляді відсутня в первісному масиві.

Інтерфейс — стик, з'єднання, вузол, спільна межа двох пристроїв чи середовищ. Якщо мова іде про фізичний інтерфейс, то він визначається характеристиками з'єднувачів, параметрами електричних сигналів і їх значенням.

Інтернет (Internet) — найбільша на планеті міжнародна мережа, яка включає національні магістральні мережі і величезну кількість регіональних та локальних мереж світу. Мережа Інтернет використовує набір протоколів IP-протокол, що створює основні механізми проходження інформації по мережі. Для підключення до Інтернет-мережі необхідно мати IP-з'єднання.

Інтранет (Intranet) — інтрамережа, це внутрішня, приватна мережа організації, в якій використовуються ті ж самі протоколи і стандарти, що і в **Internet**.

Internet-провайдер — організація, яка забезпечує включення до Інтернет-мережі та надання інших послуг за певну плату.

IP-адреса — це чотири цифри (байти), розділені крапками. IP-адреса ідентифікує комп'ютер, що підключений до мережі TCP/IP.

К

Комутація пакетів — метод передачі даних, при якому інформація ділиться на дискретні фрагменти, що називаються пакетами. Ці пакети передаються до адресата з використанням комутації, тобто зміною напрямку їх руху.

Контроль — вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства (організації, установи) з метою забезпечення ефективної результативності його (її) діяльності.

Користувачі звітності — фізичні та юридичні особи, які потребують відповідної достовірної інформації про діяльність підприємства (організації, установи) для прийняття відповідних рішень.

Кошик споживчий — розрахунковий набір, асортимент товарів, що характеризує типовий рівень і структуру місячного (річного) споживання людини чи сім'ї. Такий набір використовують для розрахунку мінімального споживчого бюджету (прожиткового мінімуму), виходячи з вартості споживчого кошика у чинних цінах. Кошик споживчий є також базою для порівняння розрахункових і реальних рівнів споживання.

Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування — податки і збори (обов'язкові платежі), що закріплені Бюджетним кодексом України на постійній основі за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Коефіцієнт вирівнювання — коефіцієнт, що застосовується при розрахунку обсягу дотації вирівнювання та коштів, що передаються до Державного бюджету України з місцевих бюджетів, з метою зміцнення доходної бази бюджетів місцевого самоврядування.

Кошторис — фінансовий документ, який містить інформацію про утворення і використання грошових коштів у відповідності з їх цільовим призначенням. Кошторис є основним плановим документом, що визначає розмір, цільове спрямування та поквартальний розподіл бюджетних коштів, які використовуються на утримання установи.

Кошторисно-бюджетне фінансування — це метод безповоротно-го, безоплатного надання коштів на утримання установ, організацій, закладів, що перебувають на повному утриманні за рахунок бюджету на основі кошторисів доходів та витрат.

Кошторис бюджетних установ — є основним плановим документом, який надає повноваження бюджетній установі на отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій і досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Кошторис доходів та витрат — фінансовий план установи, організації, закладу, які здійснюють некомерційну діяльність.

Клієнт — користувач комп'ютерної мережі або мережний комп'ютер, який використовується для роботи з інформаційними ресурсами, що знаходяться на інших комп'ютерах мережі.

Кредиторська заборгованість — суми заборгованості певного підприємства (організації, установи) іншим підприємствам (організаціям, установам) і окремим особам.

Кредитування за вирахуванням погашення — операції, пов'язані з наданням коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, в результаті яких з'являються зобов'язання перед бюджетом, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету.

Л

Лізинг — 1) це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне ко-

ристування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови оплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів. Майно, яке є державною (комунальною) власністю, може бути об'єктом лізингу тільки за погодженням з органом, що здійснює відповідно до закону управління цим майном.

Залежно від особливостей здійснення лізингових операцій лізинг може бути двох видів — фінансовий чи оперативний. За формою здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо. Об'єктом лізингу може бути нерухоме і рухоме майно, призначене для використання як основні фонди, не заборонене законом до вільного обігу на ринку і щодо якого немає обмежень про передачу його в лізинг.

Не можуть бути об'єктами лізингу земельні ділянки, інші природні об'єкти, а також цілісні майнові комплекси державних (комунальних) підприємств та їх структурних підрозділів.

Перехід права власності на об'єкт лізингу до іншої особи не є підставою для розірвання договору лізингу. Правове регулювання лізингу здійснюється в Україні відповідно до Господарського кодексу України та інших законів (ст. 292 Господарського кодексу України — № 436-IV від 16 січня 2003 р.).

2) це довгострокова оренда устаткування, машин, споруд виробничого призначення. Лізинг забезпечує промисловим компаніям можливість отримати необхідне устаткування без значних одноразових грошових затрат, неминучих при звичайній торгівлі. Банки також можуть здавати в оренду засоби виробництва, придбані за власні кошти.

Ліміт каси — гранична сума коштів, що може знаходитися в касі підприємства (організації, установи). Встановлюється банком залежно від конкретних умов роботи підприємства (організації, установи).

Лімітна довідка про бюджетні асигнування — документ, який містить затверджені бюджетні призначення (встановлені бюджетні асигнування) та їх щомісячний розподіл, а також інші показники, що згідно із законодавством повинні бути визначені на основі нормативів, і видається відповідно Міністерством фінансів України, міністерством фінансів Автономної Республіки Крим, місцевим фінансовим органом і головним розпорядником.

Ліцензія — спеціальний дозвіл юридичній чи фізичній особі (приватному підприємцеві) від уповноважених на те державних органів на здійснення конкретно визначених законом операцій (господарських, включаючи експортно-імпорتنі), певних видів господарської діяльності.

М

Матеріальні активи — основні фонди та оборотні активи у будь-якому вигляді, що відрізняються від коштів, цінних паперів, деривативів та нематеріальних активів.

Матеріальні витрати — вид витрат, що складають вартість сировини, основних і допоміжних матеріалів, витрачених на виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг), спожитого палива й енергії, матеріальні витрати в складі інших грошових витрат, втрати від псування і нестачі матеріалів і продукції під час зберігання на цехових і заводських складах, штрафи і т. д.

Міжбюджетні трансферти — кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого. Міжбюджетні трансферти згідно зі статтею 96 Бюджетного кодексу України поділяються на:

- 1) дотацію вирівнювання;
- 2) субвенцію;
- 3) кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;
- 4) інші дотації.

Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування — це рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (в тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Місцеві бюджети — бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування в Україні — це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади — жителів села, чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста — самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцевий фінансовий орган — установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції по складанню, виконанню місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Для цілей Бюджетного кодексу України Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим віднесено до місцевих фінансових органів.

Мінімальний рівень соціальних потреб — це гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах усієї території України.

Місцеві податки і збори — податки і збори, ставки з яких визначаються представницькими органами державної влади, а оподатковані суми складають доходи місцевих органів державної влади і використовуються ними. За рішенням зборів громадян за місцем їх проживання можуть запроваджуватися місцеві збори на засадах добровільного самооподаткування.

Модем — пристрій, що використовується для перетворення послідовності цифрових даних у сигнал, сумісний з каналом зв'язку і здатний передаватися на значну віддачу. При прийманні виконується зворотне перетворення — дані (як правило) із аналогової форми перетворюються в цифрову.

Монетарні статті — статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, що будуть отримані чи сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Н

Надходження до бюджету — доходи та кошти, залучені в результаті взяття боргових зобов'язань органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування.

Національний дохід — величина новоствореної вартості всіма галузями матеріального виробництва за який-небудь період. Він являє собою вартість валового внутрішнього продукту за винятком вартості витрачених у виробничому процесі засобів виробництва. До останніх належать: амортизація основних фондів, витрати сировини, матеріалів, палива.

Нематеріальні активи — немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються під-

приємством (організацією, установою) з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи для надання в оренду іншим особам.

О

Органи стягнення — податкові, митні та інші державні органи, яким відповідно до закону надано право стягнення до бюджету податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших надходжень.

Органи місцевого самоврядування — це сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради.

Органи місцевого самоврядування є юридичними особами, які діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до законодавства України. Органам місцевого самоврядування законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади, у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Основні принципи здійснення місцевого самоврядування — народовладдя; законність; гласність; колегіальність; поєднання місцевих і державних інтересів; виборність; правова, організаційна та матеріально-фінансова самостійність у межах повноважень, визначених законодавством України; підзвітність та відповідальність перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державна підтримка та гарантії місцевого самоврядування; судовий захист прав місцевого самоврядування.

П

Перевірка — це обстеження і вивчення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації або їх підрозділів. Наслідки перевірки оформляються довідкою або відповідною запискою (ст. 2 Закону України “Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні”).

Платіж — погашення зобов'язання, що виникло в поточному або попередніх бюджетних періодах.

План рахунків бухгалтерського обліку — систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, основа організації бухгал-

терського обліку і складається з розділів, що поєднують однорідні за призначенням, структурою і економічним змістом рахунки.

Повноваження на майбутні бюджетні зобов'язання — повноваження на взяття бюджетного зобов'язання здійснювати платежі в бюджетному періоді, що настає після закінчення поточного бюджетного періоду.

Податок — сукупність грошових відносин, що виникають між державою (представницькими органами влади на місцях) і юридичними та фізичними особами у зв'язку з відчуженням і присвоєнням нею (ними) частини вартості національного продукту й утворенням централізованого державного (представницьких органів влади на місцях) фонду фінансових ресурсів. Функціонують у формі обов'язкових платежів, стягнутих державою (представницькими органами влади на місцях) з юридичних та фізичних осіб.

Податки державні — податки, які збираються державною виконавчою владою країни на підставі державних законодавчих актів і спрямовуються до державного бюджету.

Податки місцеві — див. місцеві податки і збори.

Податкова політика — діяльність держави у сферах запровадження правової регламентації та організації справляння податків і податкових платежів до централізованих фондів держави.

Податкова ставка — встановлений законом розмір податку на одиницю оподаткування.

Податковий контроль — спеціалізований контроль з боку державних органів за виконанням податкового законодавства, правильним нарахуванням, повнотою та своєчасністю сплати податків та інших обов'язкових платежів юридичними та фізичними особами.

Податковий кредит — одна з податкових пільг, яка надається для відстрочення сплати податку.

Податкові пільги — зменшення податкових ставок або повне звільнення від податків окремих підприємств або виробництв залежно від їхнього профілю, характеру вироблюваної продукції і виконання робіт, використовуваної робочої сили, зони розміщення.

Позабюджетні кошти — кошти, що формуються з метою цільового фінансування видатків, не передбачених державним бюджетом.

Позика державна — форма залучення коштів до Державного бюджету України на основі кредиту, коли держава виступає як боржник (позичальник).

Розрізняють внутрішні і зовнішні позики. Заборгованість за державною позику зараховується до суми загального державного боргу країни.

Право комунальної власності — право територіальної громади володіти, доцільно, економічно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Прибуток — позитивний фінансовий результат — це різниця у грошовому вираженні між доходами та витратами, пов'язаними з отриманням доходу (його антипод — негативний або від'ємний фінансовий результат — збиток).

Прикладна програма — програма, що визначена для розв'язання задачі або класу задач у певній сфері застосування автоматизованих систем оброблення даних.

Проект бюджету — проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту про Державний бюджет України або проекту рішення відповідної ради про місцевий бюджет.

Профіцит бюджету — перевищення доходів бюджету над його витратами.

Представницький орган місцевого самоврядування — виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення.

Пруденційний нагляд — це система нагляду органів державного фінансового контролю, при якій головна увага органів нагляду зосереджується на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану, результатів діяльності та якості керівництва учасників ринку фінансових послуг, розпорядників бюджетних коштів. Методика пруденційного нагляду має вивчати питання дотримання учасниками ринку фінансових послуг, розпорядниками бюджетних коштів вимог чинного законодавства, нормативних актів Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, економічних нормативів тощо.

Посадова особа місцевого самоврядування — особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-

дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Р

Районні та обласні ради — органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст.

Рахункова палата — постійно діючий вищий орган державного фінансово-економічного контролю, створений Верховною Радою України відповідно до Закону України “Про Рахункову палату”. Рахункова палата здійснює свою діяльність самостійно, незалежно від інших органів держави. До повноважень Рахункової палати з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за:

- 1) використанням коштів Державного бюджету України відповідно до закону про Державний бюджет України;
- 2) утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу України;
- 3) ефективністю використання та управління коштами Державного бюджету України;
- 4) використанням бюджетних коштів у частині фінансування повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоврядуванню повноважень органів виконавчої влади з доходів і видатків.

Ревізія — це метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації за дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності, а також засіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт (ст. 2 Закону України “Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні”).

Ревізія комплексна — ревізія фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації в різних сферах, що підлягають фінансовому контролю (бюджетній, податковій, оплати праці, валютній, кредитній, інвестиційній, страховій, грошової маси тощо). В ній беруть участь одночасно ревізори кількох органів.

Ревізія фронтальна — ревізія фінансової діяльності суб'єкта господарювання за весь період його існування.

Ревізія документальна — передбачає лише ревізію різних фінансових документів (платіжних відомостей, журналів-ордерів, чеків, рахунків, звітів тощо).

Рішення про місцевий бюджет — нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий у встановленому законодавством України порядку, що містить затверджені повноваження відповідно Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевій державній адміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

Розпорядники бюджетних коштів — бюджетні установи в особі керівників, уповноважені на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення видатків із бюджету.

С

Санація — система економіко-організаційних заходів, спрямованих на оздоровлення фінансового стану підприємств-боржників.

Санкція — встановлений правовими нормами захід економічного впливу, що застосовується до порушників фінансової дисципліни уповноваженими на це банківськими установами та органами фінансового контролю.

Самооподаткування — форма залучення на добровільній основі за рішенням зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру.

Сервер — комп'ютер, що надає послуги іншим комп'ютерам у мережі, які називаються клієнтами.

Сервер бази даних — програмно-апаратний комплекс, який зберігає дані та приймає й обробляє запити, що керують цими даними.

Система бухгалтерського обліку — заходи і записи підприємства (організації, установи), внаслідок яких бухгалтерські операції оформлюються в реєстрах бухгалтерського обліку. Така система визначає, збирає, аналізує, підраховує, класифікує, записує, підсумовує і надає інформацію про операції та інші заходи.

Система місцевого самоврядування — включає в себе: територіальну громаду;

сільську, селищну, міську раду;
сільського, селищного, міського голову;
виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
органи самоорганізації населення.

У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради відповідно до положень Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” можуть утворюватися районні в місті ради. Районні в містах ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є і головою її виконавчого комітету.

Система контролю Рахункової палати — це комплекс передбачених Законом України “Про Рахункову палату” експертно-аналітичних, інформаційних, перевірочних, ревізійних та інших видів і методів діяльності, що забезпечують виконання Рахунковою палатою покладених на неї завдань. До таких видів та методів контрольної діяльності належать: перевірки, ревізії, аналізи, експертизи та обстеження.

Система оброблення даних — комплекс технічних і математичних засобів, що виконує автоматизоване оброблення даних, включаючи апаратні засоби оброблення даних, методи і процедури, програмне забезпечення і відповідний персонал.

Стадії бюджетного процесу — це стадії здійснення діяльності, пов’язаної із складанням, розглядом, затвердженням, виконанням бюджетів і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України. Відповідно до ст. 19 Бюджетного кодексу України такими стадіями визнаються:

- 1) складання проектів бюджетів;
- 2) розгляд та прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети;
- 3) виконання бюджету, в тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети;
- 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюється фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів.

Стандарти державного фінансового контролю — це стандарти державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна, що були затверджені наказом ГоловКРУ від 9 серпня 2002 р. № 168 на виконання Указу Президента України від 25 грудня 2001 р. № 1251. Таких стандартів налічується 8.

Субвенції — міжбюджетні трансферти для використання за призначенням у порядку допомоги місцевим органам самоврядування, що виділяються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня і мають цільове призначення для здійснення спільного фінансування певних заходів і підлягають поверненню в разі порушення їх цільового використання.

Субсидія (subsidium (лат.) — допомога) — допомога у грошовій формі, що надається державою з коштів державного чи місцевих бюджетів, а також спеціальних фондів до бюджету нижчого рівня, має цільове призначення, підлягає обов'язковому поверненню у разі порушення її цільового призначення.

Т

Територіальна громада — жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями (АТО), або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Територіальна громада села, селища, міста є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень.

Трафік — інтенсивність потоку повідомлень у мережі передачі даних (наприклад, в інформаційно-аналітичній системі, системі зв'язку тощо).

Ф

Фінансування бюджету — надходження та витрати у зв'язку із зміною обсягу боргу, а також зміною залишку готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття різниці між доходами і видатками бюджету.

Фінанси держави (державні фінанси) — система грошових фондів, зосереджених у руках держави і призначених для виконання властивих їй функцій, а також сукупність форм і методів, за допомогою котрих ці функції реалізуються.

Фінансова діяльність — діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позиченого капіталу підприємства.

Фінансова звітність — бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства (організації, установи) за звітний період.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості — гарантований державою в межах бюджетних ресурсів рівень фінансового забезпечення повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.

У

Учасники бюджетного процесу — це органи та посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями. Бюджетними повноваженнями визнаються права і обов'язки учасників бюджетних правовідносин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України // Уряд. кур'єр. — 1996.
2. *Бюджетний кодекс* України від 21.06.01 № 2542-III.
3. *Закон* України “Про Державну податкову службу в Україні” від 05.02.98 № 83/98-ВР.
4. *Закон* України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 № 996-XIV.
5. *Закон* України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами і державними цільовими фондами” від 21.12.2000 № 2181-III.
6. *Закон* України “Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим // Уряд. кур'єр — 2000. — 19 січ.
7. *Закон* України “Про оренду державного та комунального майна” від 10.04.92 № 2269-XII.

8. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.94 № 334/94-ВР (у ред. Закону України від 22.05.97 № 283/97-ВР).
9. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 24.12.02 № 349-IV.
10. Закон України “Про податок на додану вартість” від 03.04.1997 № 168/97-ВР із змінами, внесеними 24.12.02 № 346-IV.
11. Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” (2000 р.).
12. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.95 № 108/95-ВР.
13. Закон України “Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26.01.91 № 2939-XXI.
14. Закон України “Про плату за землю” від 19.09.96 № 378/95-ВР.
15. Закон України “Про патентування окремих видів господарської діяльності” від 26.05.96.
16. Закон України “Про судову експертизу” від 25.02.94 № 4038-ХІІ.
17. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.97 № 280/97-ВР (витяг).
18. Закон України “Про столицю України місто-герой Київ” від 15.01.99 № 401-ХІV (витяг).
19. Закон України “Про акцизний збір” від 18.12.91.
20. Закон України “Про Рахункову палату” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 43.
21. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оплату праці” від 11.07.02 № 96-IV.
22. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” // Уряд. кур’єр. – 2000. – 28 лют.
23. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхові тарифи на загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, яке спричинило втрату працездатності” від 03.03.03 № 660-IV.
24. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” // Уряд. кур’єр. – 2000. – 19 квіт.
25. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 9.07.03 № 1058-IV.

26. *Цивільний кодекс України*. — К., 1997.
27. *Цивільний процесуальний кодекс України: Наук.-практ. комент.* — Харків: Консум, 1997. — 528 с.
28. *Господарський кодекс України: текст відповідає офіц.* — К.: Школа, 2003. — 192 с.
29. *Господарський процесуальний кодекс України // Уряд. кур'єр.* — 2001. — 10 лип.
30. *Кримінальний кодекс України*. — К.: Велес, 2005. — 152 с.
31. *Кримінально-процесуальний кодекс України*.
32. *Кодекс України про адміністративні правопорушення: Текст відповіді офіц.* — К.: Школа, 2003. — 208 с.
33. *Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.05 № 2747-IV*.
34. *Указ Президента України “Про заходи щодо підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи” (2000 р.)*.
35. *Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” (2001 р.)*.
36. *Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.02 р. № 228*.
37. *Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті України: постанова Правління Національного банку України від 19.02.01 № 72*.
38. *Про бюджетну класифікацію та її запровадження: наказ Міністерства фінансів України від 27.12.02 р. № 604*.
39. *Про затвердження Порядку підтвердження права власності на нерухоме майно: Наказ Фонду Державного майна України від 24.05.02 № 906*.
40. *Анализ экономики: Страна, рынок, фирма / Под ред. В. Е. Рыбалкина: Учебник.* — М.: Междунар. отношения, 1999. — 303 с.
41. *Атамас П. Й.* Основи обліку в бюджетних установах: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 288 с.
42. *Александров В. Т., Ворона О. І., Германчук П. К. та ін.* Планування, обмін, звітність, контроль у бюджетних установах, державне замовлення та державні закупівлі. — К.: НВП “АВТ”, 2004. — 528 с. (Інтегр. навч.-атестац. комплекс).
43. *Базась М. Ф.* Теоретико-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи. — Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2007. — 488 с.

44. Білуха М. Т. Судово-бухгалтерська експертиза. — К.: Вища шк., 1992.
45. Гайкович В., Першин А. Безопасность электронных банковских систем. — М.: Единая Европа, 1994.
46. Герасименко В. А. Защита информации в автоматизированных системах обработки данных. — М.: Энергоиздат, 1994.
47. Германчук П. К., Стефанюк І. Б., Рубан Н. І. та ін. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит. — К.: НВП “АВТ”, 2004. — 301 с.
48. Єпіфанов А. О., Сало І. В., Д’яконова І. І. Бюджет і фінансова політика України. — К.: Наук. думка, 1999. — 301 с.
49. Завгородній В. П. Налоги и налоговый контроль в Украине. — К.: А. С. К., 2001.
50. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу. — К.: КНЕУ, 2002. — 190 с.
51. Кульгін М. Технології корпоративних мереж “Енциклопедія” — СПб.: Питер, 2000. — 704 с.
52. Лазуренко В. І., Волошин А. Г. Аудит, ревізія, судово-бухгалтерська експертиза в работе контролюючих органів. — Донець: ООО “Лебедь”, 2000.
53. Судово-бухгалтерська експертиза / Под ред. В. Д. Поникарова. — Харьков: Арис, 2002.
54. Судово-експертна діяльність: Довід. для суддів / За ред. С. Р. Станік, Л. М. Горбунової, О. Г. Пушенка, Л. М. Головченко. — К.: ВД “Ін Юре”, 2001.
55. Довідник працівника державної контрольно-ревізійної служби. — Т. 3. — К.: Дія, 2002. — 582 с.

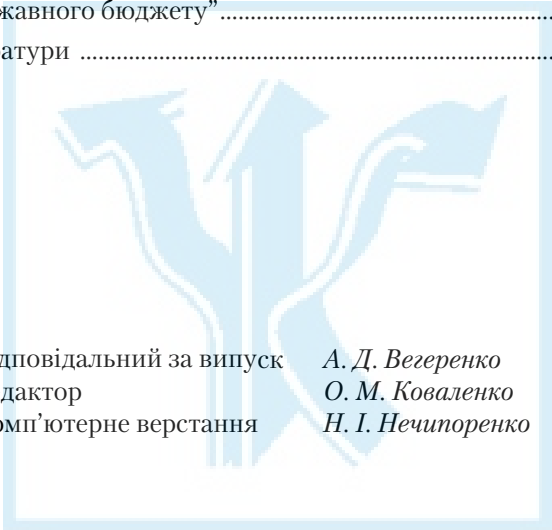
Додаткова

56. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91 № 1560-XII.
57. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.02 № 40-IV.
58. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 № 2121-III.
59. Закон УРСР “Про підприємництво” від 07.02.91 № 698-XIII.
60. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23.09.94 № 185/94-ВР.
61. Закон України “Про власність” від 07.02.91.

62. Закон України “Про прокуратуру” від 05.11.91 № 1789-ХІІ (витяг).
63. Закон України “Про благодійництво та благодійні організації” від 16.09.97 № 531/97-ВР.
64. Закон України “Про аварійно-рятувальні служби” // Уряд. кур’єр — 2000. — 12 січ.
65. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 18 квіт.
66. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про державну статистику” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 13 груд.
67. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.96 № 448/96-ВР.
68. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про індексацію грошових доходів” від 06.02.03.
69. *Про деякі питання щодо допомоги по тимчасовій втраті працездатності: Лист виконавчої дирекції Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 17.06.03 № 04–29–756.*
70. *Кравченко В. І.* Роль публічних фінансів у забезпеченні економічного зростання в Україні // Наук. пр. НДФІ. — 2000. — Вип. 10–11. — С. 4–12.
71. *Матусовський Г. А.* Проблеми формування методики розслідування економічних злочинів // *Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку.* — Харків, 1995.
72. *Пухтаєвич Г. О.* Макроекономічний аналіз: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000. — 208 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Експертиза та аналіз державного бюджету”	4
Плани практичних занять.....	5
Тести для підсумкового контролю знань.....	19
Короткий словник термінів, що використовуються в програмному матеріалі дисципліни “Експертиза та аналіз державного бюджету”	53
Список літератури	77

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3518

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП